

Çevre ve Değerlerde **PUSULA**

ÇEDES Projesi Aylık Eğitici Kılavuzu-Kasım 2024

Dürüstlük-Adalet-Özgürlük

ISBN: 978-975-11-8266-1

*Çevreme Duyarlıyım
Değerlerime Sahip Çıkıyorum*

EĞİTİCİ KILAVUZU

Dürüstlük – Adalet – Özgürlük

Kasım-2024

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Ahmet İŞLEYEN

Yayın Koordinatörü

Mustafa YILDIZ

Proje Koordinatörü

Abdulaziz GÜVEN

Editör

Nuray UĞURLUOĞLU

Yazarlar

Ayşegül CANDER

Gül Betül YILMAZ

Habibe YILMAZ

İlyas ÜNLÜ

Nuray UĞURLUOĞLU

Sevda DEMİRBAĞ BAYRAK

Sevdegül ÇEKİÇ

Sibel ÇAVUŞ

Şeyma YILDIZ

Program Geliştirme Uzmanı

Mustafa BIYIKLI

Kapak ve İç Tasarım

Arif AVCI

Resimleme

Mehmet Ali KARAASLAN

ISBN: 978-975-11-8266-1

İÇİNDEKİLER

Kılavuz Hakkında	4
Etkinlikler Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	5
Kılavuz Uygulama Rehberi	6
Aylık Çalışma Planı Oluşturma	6
Kılavuz İçerik Rehberi	12

1. HAFTA

Aktif Öğrenme	13
Şehir ve Kültür Gezisi	13
Güven Bakkalı	14
Kim Kazandı?	14
Mahallemizdeki Esnaflar	15
Nerede Kalmıştık?	16
Bayrak Koşusu	16
Edebî Metinler	19
Kalbe Ekilen Tohumlar	19
Bir Vefa Abidesi Mehmet Akif Ersoy	21
Dijital İçerik	22
Mesajını Güçlendir	23

3. HAFTA

Aktif Öğrenme	25
Oyantring ile Değerler	25
Eşitlik Adalet midir?	27
Mahallemizdeki İhtiyaçlar	29
Dilim Dilim	30
Değerlerin Sesine Kulak Ver	30
Adaleti Anlat	31
Edebî Metinler	32
Kumaş Tüccarı	32
Mum	34
Dijital İçerik	35
Mesajını Güçlendir	36

4. HAFTA

Aktif Öğrenme	38
Merhaba Dünya	38
Vatanın Bağımsızlığı	39
Akrostişini Bestele	40
Münazara	41
Hakem Oyunu	41
Bil Bakalım	42
Özgürlük Mektupları	43
Bir Dilim Özgürlük	44
Edebî Metinler	45
Bir Kere Daha Düşün	45
Özgürlüğün Dört Yolu	46
Dijital İçerik	48
Mesajını Güçlendir	49

VELİ ETKİNLİKLERİ

Fidan Dikme Etkinliği	51
Dijital İçerik	51
Veli Mektubu	52

KILAVUZ HAKKINDA

Dürüstlük, insanın söz ve davranışlarında iyilikten ve doğruluktan yana olmasıdır. Özgürlük her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar verirken aynı zamanda başkalarının haklarını gözetip saygı göstermesidir. Vicdan, kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan duygudur.⁽¹⁾ Vicdan sahibi bir insan doğru, dürüst ve adil olmaya çalışır; adaletli bir şekilde karar verir. Adalet ise hakka uymak, haklı ve haksızı ayırt etmek, zulmü önlemektir.

Adil davranan biri, her durumda tarafsız kalmayı başarır ve her bireye hakkını vermek için özen gösterir. O, doğruluğu ve vicdanını rehber edinir, en zor karar anlarında dahi hak ve hukukun dışına çıkmamaya gayret eder. Adalet terazisinde herkesin hakkını ve iyiliğini gözeterek hareket eder.

Dürüstlük ve adalet; insan onurunun, sağlıklı toplumun ve devletin vazgeçilmez temel unsurlarındandır. Toplumun değerleriyle var olmasını sağlayan bu iki kavram; insanların özgürce huzur, barış ve beraberlik içinde bir arada yaşamalarını sağlar.

Özgürlük, bireyin kendi iradesi doğrultusunda eylemde bulunabilme yetisidir ancak bu yetinin sınırları, diğer bireylerin hak ve özgürlükleri ile kesiştiğinde gerçek anlamını bulur. Bir kişinin özgürlüğü, başka bir bireyin haklarını ihlal etmediği ölçüde meşrudur. Bu bağlamda özgürlük, yalnızca sınırsız bir eylem serbestisi değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk ve karşılıklı saygının gözetildiği bir denge hâlidir. Kendi isteklerini gerçekleştirme arzusuyla hareket eden birey, başkasının özgürlük alanına müdahale ettiğinde özgürlüğün özündeki etik sorumluluğu göz ardı etmiş olur.

Dürüstlük ve adalet konusunda ilk eğitim ailede başlar. Çocuklar, aile içinde anne ve babasından dürüstlüğü ve adaleti öğrenir. Bu sayede aile içinde başlayan sosyal barış, toplumun her kesimine yayılır. Anne ve babasından dürüstlüğü ve adaleti öğrenen yeni nesil, çevresine de dürüst ve adaletli davranır.

Dürüstlük ve adalet, aileden başlayarak devletin tüm kademelerine yayılmalı, Hz. Ömer'in (ra) dediği gibi "Adalet, mülkün temelidir." düsturuyla hareket edilmelidir. Böylece yüzlerce yıl devam edegelen sosyal barış ve huzur korunabilir.

"Sen beraberindeki tövbe edenlerle birlikte emrolunduğun gibi dosdoğru ol." (Hûd,11/112) ayetinde dürüstlük ve doğruluğun ne kadar önemli bir değer olduğu vurgulanmıştır. Bireyde başlayan doğruluğun toplumun her kesimine yayılacağı aşikârdır.

Böylece toplumsal düzen ve barış daha kolay sağlanarak tüm insanların hakları korunabilir. Toplumunu oluşturan insanlar farklılıklarını kabul ederek kaynaşır; birlikte barış içinde yaşama azim ve kararlılığına daha fazla sahip olurlar.

Şiirleriyle bütün insanlara seslenen Türk şair ve mutasavvıf Yunus Emre,

"Sen doğru yolda ol da, varsın sanan eğri sansın.

Sen kendini bildiğin sürece, doğru insansın." dizeleriyle doğruluğun önemini vurgulamıştır.

Bizler eğitimciler olarak bugünden başlayarak gelecek nesillerimize dürüstlük ve adalet gibi yüce değerleri kazandırabilir, bu değerleri hayatımızın vazgeçilmez bir parçası hâline getirebilirsek geleceğe güvenle bakabilir; daha güçlü bir toplum olarak yaşamaya devam edebiliriz. Bu amaçla öğrencilerimiz için hazırladığımız etkinlikler dürüstlük ve adaletin birey ve toplum için değerini öğrencilerimize

¹⁾ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 17.10.2024)

kazandırmada büyük önem taşımaktadır.

Dürüstlük, adalet ve özgürlük değerlerini konu alan kılavuzumuz, öğrencilerine değerler eğitimi verme gayretinde olan değerler kulübü temsilci öğretmenleri ve eğitimcilerin kullanımları için hazırlanan içeriklerden oluşmaktadır.

Kılavuzda, öğrencileri öğrenme çıktılarına ulaştıracak okul içinde ve okul dışında (mahalle, yakın ve uzak çevre vb.), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) ve Gençlik ve Spor Bakanlığına (GSB) ait kurum ve kuruluşların tamamında, aile ve çevreyi de sürece dâhil edecek etkinliklere yer verilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer aldığı gibi değerlerimiz; kişinin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve tekâmülüne hizmet ederek içinde yaşadığımız toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder.

Eğitici Kılavuzu hazırlanırken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni'nde yer alan "Erdem-Değer-Eylem" modelindeki değerler ve süreç bileşenleri incelenerek hedefler oluşturulmuştur. Bu modelde ana hedef; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan nihai hedef olan "huzurlu aile ve toplum" ile "yaşanabilir çevrede huzurlu insan"a ulaşmaktır.

Maarif Modeli'ndeki değerler, içeriğin hazırlanmasında ve uygulanmasında temel teşkil etmiştir. Öğrencinin bu değerler çerçevesinde yakın ve uzak çevresiyle etkileşim içinde olması da hedeflenmiştir. Öğrencilerin iş birliği yapabilmeleri, etkin öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri, öğrenme şekillerini ve bireysel farklılıklarını keşfedebilmeleri için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.

Kılavuzdaki etkinlikler; öğrencileri düşünmeye, sorgulamaya ve olumlu davranışlar kazandırmaya teşvik eder. Öğrencilerin fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimini destekler. Bu yönüyle kapsayıcı ve bütünleştirici bir özellik taşır. Ayrıca yapılan etkinlikler öğrencilerin:

- Millî, manevi, insani, ahlaki ve kültürel değerlere sahip çıkan,
- İnsan, şehir, kültür ve medeniyet arasında sağlıklı ilişkiler kuran,
- Sosyal sorumluluklarını bilen, tarihî mirasına sahip çıkan,
- Dengeli, duyarlı, öz denetimli bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur.

ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

1. Etkinlikleri uygulama esnasında öğrencilerin farklı becerileri, ihtiyaçları, hazırbulunuşlukları, ilgileri ve öğrenme tercihleri göz önünde bulundurularak uygun öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri dikkate alınmalıdır.
2. Eğitimci, yayımlanacak Yıllık Çalışma Planı ve Eğitimci Kılavuzları kapsamında çalışma planı hazırlamalı ve yürütmelidir.
3. Etkinlikler MEB Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile MEB Sosyal Etkinlik İzinleri Yönergesi dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
4. Önceden hazırlık yapılması gereken etkinliklerde okul içinde ve dışında (mahalle, yakın ve uzak çevre vb.), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) ve Gençlik ve Spor Bakanlığına (GSB) ait kurum ve kuruluşların tamamında öğrenci ve veli bilgilendirilmeli; eğitim ortamının ya da etkinliklerin hazırlanabilmesi için ilgili kişilere yeterli süre verilmelidir.

5. Etkinlikler esnasında öğrencilere verilecek görevler, onların öz güvenini artıran ve onlara sorumluluk bilinci kazandıran nitelikte olmalıdır. Öğrencilerin eğlenerek öğrenebileceği ve gönüllü olarak aktif rol alacağı bir ortam hazırlanmalıdır.
6. Etkinlikler uygulanırken karşılıklı saygı ve sevgi iklimi oluşturulmalı; öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri bir eğitim ortamı hazırlanmalıdır.
7. Etkinlikleri uygulama esnasında her öğrenciye fırsat verilecek ortam oluşturulmalıdır. Öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda öğrenciler gruplara ayrılmalı; grupların her seferinde farklı öğrencilerden oluşmasına ve yaş, cinsiyet, beceri, gelişim özellikleri açısından denk olmasına dikkat edilmelidir.
8. Aile katımlı etkinlikler hazırlanırken aile bireylerinin (vefat, anne-baba ayrı, engellilik vb.) özel durumları dikkate alınmalıdır.
9. Araç gereç gerektiren etkinlikler için hazırlık yapılarak eğitim ortamına gidilmelidir.
10. Etkinlikler uygulanırken olağandışı bir durum yaşanmaması için gerekli önlem ve tedbirler alınmalıdır.
11. Proje kapsamında yapılacak etkinliklerde “Eğitici Kılavuzu”nu kullanmak esastır. Eğitici, kılavuzda bulunmayan farklı bir etkinlik yapmak isterse il ya da ilçe ÇEDES koordinasyon kurullarından onay alır. İl ya da ilçe koordinasyon kurullarına başvurmadan önce aşağıda yer verilen etkinlik hazırlama veya geliştirme aşamalarını göz önünde bulundurmakla yükümlüdür.

Etkinlik hazırlama veya geliştirme aşamaları şunlardır:

- Hazırlanacak etkinlikler anayasaya, yasalara ve projenin usul, esas ve amaçlarına uygun olmalı,
- Etkinliğe uygun ortam ve araç gereç seçilmeli,
- Yapılmak istenen etkinlikte ailenin gönüllü olmasına dikkat edilmeli,
- Etkinlikler planlanıp uygulanırken israftan kaçınılmalı,
- Uygulama süreçlerinde oluşabilecek riskler göz önünde bulundurulmalıdır.

KILAVUZ UYGULAMA REHBERİ

Değerli Eğitici,

Projemiz kapsamında hedeflenen öğrenme çıktılarına öğrencilerimizi ulaştırmada sizlerin gayreti, emeği, fedakârlığı ve örnek olması çok önemlidir. Sizlerin mesleki bilgi, birikim, tecrübe ve donanımınıza güveniyoruz. Uzman ekibimizle hazırladığımız bu çalışmayı, sizlere ulaştırarak yanınızda olduğumuzu hissettirmek, etkili ve zengin içerik örnekleriyle sizleri desteklemek istiyoruz. Bu başlık altında aylık çalışma planınızı nasıl oluşturmanız gerektiği hakkında ipuçları bulacaksınız. Öğrenciyi tanımak, uygulama mekânının donanımı ve imkânları hakkında bilgi sahibi olmak işinizi kolaylaştıracaktır.

Aylık Çalışma Planı Oluşturma

1. Kılavuz içeriğinde haftalık olarak ayrılmış eylemleri inceleyerek öğrencilerinizde gördüğünüz ve öncelik verilmesi gerektiğini düşündüğünüz alanlarda hedefler belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz öğrenme çıktıları ile ilgili sizler için örnek olarak hazırlanmış etkinlikleri inceleyerek

yapmayı planladığınız etkinlikleri Tablo 1 üzerinde işaretleyiniz.

3. Tablo 2’de Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde bulunan etkinlikler; saygı, estetik, mütevazılık, adalet, dürüstlük, özgürlük, sorumluluk, temizlik, sağlıklı yaşam, sabır, sevgi, dostluk, merhamet, vatanseverlik/yardımseverlik, çalışkanlık, aile bütünlüğü, mahremiyet, tasarruf ve duyarlılık değerlerinin tümü için yapılabilir.
4. Eğitici bulunduğu bölgenin ve görev yerinin şartlarını göz önünde bulundurarak Tablo 2’den de seçim yapılabilir.
5. Eğitici ihtiyaç duyması hâlinde kılavuz içeriğinde bulunan etkinliklerin haftalar arasında yerlerini değiştirerek uygulayabilir.
6. Eğitici yapmaya karar verdiği etkinlikleri birleştirerek Tablo 3’te aylık bireysel çalışma planını oluşturur.
7. Etkinlikler yapılırken aşağıdaki yöntem ve teknikler kullanılır; yaparak yaşayarak öğrenme, iş birliği öğrenme, proje tabanlı öğrenme, sosyal kültürel geziler, mahalle etkinlikleri, ayın değeri ile ilgili ziyaretler, hikâye ve görsel yorumlama, dijital içerik izleme, sportif turnuvalar, geleneksel oyunlar, drama, beyin fırtınası, öykü oluşturma, kavram haritaları, soru-cevap, tartışma, örnek olay, münazara, gezi-gözlem, değer telkini, davranış değiştirme, değer belirginleştirme, değer analizi yaklaşımı, karakter eğitimi, eylem öğrenme.
8. Etkinlikler yakın ve uzak çevrede yapılacaksa eğitici tarafından gerekli güvenlik önlemleri alınarak planlama yapılabilir.
9. Çalışma planına aldığı etkinlikleri MEB, DİB ve GSB’ye bağlı kurum ve kuruluşların hangisinde gerçekleştireceğine karar verir.
10. Eğitici görev yaptığı bölgede, okul dışı yapılacak etkinliklerde destek alabileceği paydaş kurum temsilcileri olup olmadığı konusunda ilçe koordinatöründen bilgi alır.
11. Eğitici, görev yaptığı bölgede paydaş kurum temsilcileri varsa oluşturduğu aylık çalışma planını onlarla paylaşır ve iş birliği yapar. Yapılabilecek ortak çalışmalar istişare edilerek gerekli planlamalar yapılır.
12. Eğitici, uygulamaya karar verdiği etkinliklerde veliler öğrenme sürecine dâhil etmek için aşağıdaki adımları takip eder:
  - Uygulamaya karar verdiği etkinlikleri her ayın ilk haftası velilere göndererek onları bilgilendirir.
  - Veli mektubunu ve öğrencilerin aileleriyle yapabilecekleri veli etkinlik örneklerini her ayın ilk haftası velilere gönderir.
  - Kılavuz sonunda bulunan veli dijital içerik örneklerinin linklerini mümkünse her haftaya en az bir tane gelecek şekilde velilerle paylaşır.
  - Veli, öğrenci ve paydaş kurumlar ile kahvaltı, piknik, iftar vb. programları mümkün olabilecek sıklıkta düzenler. [Aile katılımlı etkinlikler hazırlanırken aile bireylerinin (vefat, anne-baba ayrı, engellilik vb.) özel durumları dikkate alınmalıdır.]
13. Eğiticiye, öğrencileri uygulama mekânına götürmeden önce veya götürürken; ayın değerleri ile ilgili öğrencileri motive edecek, düşündürecek, bilgilendirecek; öğrencilerin farkındalıklarını arttıracak ve kalıcı davranış değişikliğine katkıda bulunacak bir konuşma yapması tavsiye edilir.
14. Okul dışında yapılacak etkinlikler için proje kapsamında alınan genel veli izin belgeleri haricinde etkinliğe özel veli izin belgeleri alınması gerekir.

TABLO-1

Ay	Tema	Hafta	Öğrenme Alanı	Kasım Ayı Konu ve Öğrenme Çıktıları	Kılavuzdaki Etkinlikler	Seçilen Etkinlik
KASIM	DÜRÜSTLÜK ADALET ÖZGÜRLÜK	1	DÜRÜSTLÜK	Samimi Olmak Üzerine düşen görevleri kuralına uygun olarak yerine getirir. Sosyal ilişkilerde tarafsız davranır. Kişisel çıkar gözetmeksizin doğruları söyler.	Aktif Öğrenme 1.Şehir ve Kültür Gezisi 2.Güven Bakkalı 3. Kim Kazandı? 4.Mahallemizdeki Esnaflar 5.Nerede Kalmıştık? 6.Bayrak Koşusu Edebî Metinler 1.Kalbe Ekilen Tonumlar 2.Bir Vefa Abidesi Mehmet Âkif Ersoy Dijital İçerik Mesajını Güçlendir	
				Doğru ve Güvenilir Olmak Söz, inanç ve davranışlarında tutarlı olur. Güvenilir olmak ve sözünde durmanın önemini fark eder Kendisine emanet edilenlere sahip çıkar. Söz verdiği işleri zamanında ve eksiksiz yapar. Her koşulda doğru olmaya dikkat eder. Dürüstlük ve adalet arasındaki ilişkiyi açıklar.		
				Hak ve Özgürlüklerini Bilmek ve Korumak Her insanın yaşama, eğitim alma, sağlık hizmeti alma hakkı; din ve vicdan hürriyeti gibi temel hak ve özgürlüklere sahip olduğunu kabul eder. Ailede, okulda, toplumda hak ve özgürlükleri ile ilgili sorunlara çözüm arar. Hak ve özgürlüklerinden yararlanırken diğer insanların haklarını da savunur. Kul hakkı kavramını açıklar. İnsanları sahip oldukları fiziksel özellik, sosyoekonomik düzey, inanç gibi özelliklerine göre ayırmadan tutum ve davranışlarına göre değerlendirir.		
				Hakkaniyetli Davranmak Haksızlıkların düzeltilmesi konusunda kararlı davranır ve hakkı olmayana verilse bile almaz. İnsan ilişkilerinde yakınlık, menfaat, ön yargı vb. gözetmeksizin tarafsız davranır. Görev ve sorumluluklarını kuralına uygun olarak yerine getirir.		
				Ölçülü ve Dengeli Olmak Haksızlık karşısında duygu ve davranışlarını kontrol eder. Adaleti, eşitliği ve hakkaniyeti bilerek hakkını arar. Adalet ve eşitlik kavramlarını ayırt eder.		
				Liyakate Önem Vermek Görev paylaşımı yaparken kişilerin yeterliğini dikkate alır. Yeteneklerine uygun görevleri almada istekli olur.		
		3	ADALET		Aktif Öğrenme 1.Oryantiring ile Değerler 2.Eşitlik Adalet mi? 3.Mahallemizdeki İhtiyaçlar 4.Dilim Dilim 5.Değerlerin Sesine Kulak Ver! 6.Adaleti Anlat Edebî Metinler 1.Kumaş Tüccarı 2.Mum Dijital İçerik Mesajını Güçlendir	
		4	ÖZGÜRLÜK	Cesaretli ve Girişimci Olmak Ülkenin bağımsızlığı için gerektiğinde fedakârlık yapar. Ülkenin her alanda güçlü olmasına yönelik projeler üretir. Günlük hayatta aldığı kararları uygulamada cesur davranır.	Aktif Öğrenme 1.Merhaba Dünya 2.Görsel Yorumlama 3.Akrostişini Bestele 4.Münazara 5.Hakem Oyunu 6.Değerlerin Sesine Kulak Ver! 7.Bil Bakalım 8.Özgürlük Mektupları 9.Görsel Yorumlama Edebî Metinler 1.Bir Kere Daha Düşün 2.Özgürlüğün Dört Yolu Dijital İçerik Mesajını Güçlendir	
				Kişisel ve Toplumsal Haklara Saygı Göstermek Özgürlüklerini kullanırken diğer insanlara ve topluma karşı sorumluluklarına önem verir. Özgürlüklerini kullanırken diğer insanların özgürlük alanlarını ihlal etmez. Kendine zarar verecek duygu, düşünce ve davranışların özgürlükle bağdaşmadığını bilir.		
	Veli Etkinlikleri			Veli Etkinliği	Fidan Dikme Etkinliği	
				Veli Dijital İçerik	Adalet-Değer ve İnsan Sorumluluk, Özgürlük, İrade Ailem- Doğru Bilgiye Ulaşmak	
				Veli Mektubu		

TABLO-2

GENEL ETKİNLİK HAVUZU

Tablodaki etkinlikler; saygı, estetik, mütevazılık, adalet, dürüstlük, özgürlük, sorumluluk, temizlik, sağlıklı yaşam, sabır sevgi, dostluk, merhamet vatanseverlik/yardımsızlık, çalışkanlık aile bütünlüğü, mahremiyet, tasarruf ve duyarlılık değerlerinin tümü için yapılabilir. Aşağıdaki etkinlik havuzundan uyguladığınız etkinlikleri tabloya (X) ile işaretleyiniz. Etkinliği hangi değer veya değerler için uyguladığınızı yazınız.

S. No	ETKİNLİKLER	DEĞERLENDİRME	
DOĞA VE ÇEVRE		X	Değerler
1	"Doğa ve Çevre Bilinci" faaliyetleri		
2	Çevre ve değerler temalı TEKNOFEST ve TÜBİTAK projeleri		
3	"Sıfır Atık-Atıkların Dönüşümü" kampanyaları		
4	"Okulumu-Mahalleme Yeşille Buluşturuyorum-Fidan Dikiyorum" etkinliği		
SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER			
5	Ayın temasına uygun sinema günleri		
6	Okul duvarına grafiti çalışması		
7	Okulum temiz etkinlikleri		
8	Değerler Gazetesi (Öğrencilerin yaptıkları iyi davranışların basılı veya dijital haberleştirilmesi)		
9	Okulun en duyarlı öğrencisi-sınıfı etkinlikleri		
10	Münazara, söyleşi ve paneller		
11	Değerler koridoru-sorumluluk caddesi-saygı sokağı vb. eğitim ortamlarının oluşturulması		
12	Ayın değeri faaliyetleri ile ilgili e-kitap veya sanal sergi oluşturma		
13	Değerlerle ilgili kavram haritaları oluşturma		
14	Kitap okuma ve tahlil yapma çalışması		
15	Tarihî şahsiyetlerin değerle ilişkilendirilmesi		
16	Şiirler üzerinden değer öğretimi		
17	Peygamberimizin hayatından değerlerimizle ilgili örnekler		
18	Masal, kukla hazırlama ve temaya uygun içerikle drama oyunları		
19	Web2 araçları ile hazırlanmış dijital sergiler, videolar ve oyunlar		
20	Ayın temasına uygun materyal tasarlama (rozet, kitap ayracı vb.)		
21	Akrostiş hazırlama, hikâye-deneme yazma		
22	Hacivat-Karagöz etkinlikleri		
23	Boyama, pixel kodlama ve görsel sanat etkinlikleri		
24	Ayet, hadis, özlü sözler ile üretilen yazılı ve görsel içerikler		
25	Geleneksel sanatlar		
26	Mahya yazıları, mâni yarışmaları, Ramazan Sokağı gibi ramazan etkinlikleri		
27	Yerli malının teşvik edilmesi		
28	Kardeş okulları ziyaret etme ve hediyeleşme		
29	Pansiyonda kalan öğrenciler için akşam etkinlikleri		
30	Dünyada yaşanan olağan üstü durumlarda (doğal afetler, savaş vb.) yardım faaliyetleri		
31	Dinî günlerde kolonya, şeker ikramı		
YARIŞMA VE EĞİTİMLER			
32	İletişim becerileri, bilinçli internet kullanma, medya okuryazarlığı, siber zorbalık, işaret dili vb. eğitimleri		
33	Farkındalık eğitimleri (itfaiye, AFAD, Kızılay, 112 vb.)		
34	Sanat atölyesi (ebru, hat, naht vb.)		
35	Gençlik merkezi halk eğitim kursu faaliyetleri (salon sporları, okçuluk vb., sanat tasarım atölyeleri, zeka oyunları, hitabet ve liderlik becerileri, resim ve mutfak atölyeleri)		
36	Resim, şiir, hikâye, fotoğraf, afiş, slogan, kısa film yarışmaları		
KAMP VE SPORİF FAALİYETLER			
37	Sporif turnuvalar		
38	Anne-baba ve çocuk kampları		

39	Dede torun buluşmaları		
40	Değerler kulübü izcilik çalışmaları		
41	Bisiklet turu (Her bir öğrencinin bisikletinin üzerine ayın değeri ile ilgili ayet, hadis, atasözü, deyim yazılabilir.)		
42	Doğa yürüyüşü, piknikler		
43	Spor ve zekâ oyunları turnuvaları		
44	Paydaş kurumlarla günübirlik/yatılı kamp etkinlikleri		
45	Geleneksel çocuk oyunları, halk oyunları		
46	Takım oyunu örneklerinin Web 2.0 araç eğitimi		
47	Uçurtma şenliği		
48	Oryantring		
49	Okul ve sokak röportajları		
50	Yıl sonu şenlikleri		
GEZİ VE ZİYARETLER			
51	Millî, manevi ve kültürel mekânların ziyaret edilmesi		
52	Şehrimi geziyorum, değerlerimi yaşıyorum etkinliği		
53	Gazilere ve şehit ailelerine yönelik ziyaretler ve mektup çalışması		
54	Yaşlı ve huzur evi ziyaretleri		
55	Hastane ziyaretleri		
56	Sağlık sorunları nedeniyle evde eğitim alan öğrencilere ziyaret		
57	Taziyeler		
58	Köy ziyaretleri		
59	Hayvan barınağı ziyareti		
60	Çocuk hastaların ziyareti		
61	Hastane okullarındaki öğrencilerle mektup arkadaşlığı		
62	Unutulmaya yüz tutmuş mesleklere devam ettirmeye çalışanların ziyaret edilmesi		
63	Tabiat okulu (tabiatla buluşmalar, birlikte iş yapabilme yeteneği kazanma vb.)		
64	Mahallemini tanıyorum, çevreme duyarlıyım temalı mahalle ziyaretleri		
VELİ ETKİNLİKLERİ			
65	Veli, öğrenci ve paydaş kurumlarla ile ortak, kahvaltı, piknik, iftar programları vb.		
AYIN TEMASI İLE İLGİLİ BAŞKA NELER YAPABİLİRSİNİZ?			
1	Orman işletme müdürlükleri ile işbirliği yapılarak fidan dikme etkinliklerine katılım		
2	Okul, park, cami bahçelerinin ağaçlandırılması		
3	Okul kütüphanesinde kitaplık oluşturma		
4	"Tohum Kumbarası" etkinliği		
5	Hakemli takım oyunları oynama etkinliği		
6	Adalet ağacı etkinliği		
7	Öğrenciler arası arabuluculuk etkinlikleri		
8	Hukuk Fakültesi ziyaretleri		
9	Tarihteki Türk devlet başkanlarının adalet ve dürüstlük anlayış ve uygulamalarından metin örnekleri incelemek		
10	Kutadgu Bilig'den beyit analizleri		
11	Veda hutbesini okuyarak, insan hakları bakımından değerlendirmek		
12	Adalet ve dürüstlük temalı hikaye canlandırma etkinlikleri		
13	Çocuk hakları etkinlikleri		
14	Peygamber Efendimizin adalet anlayışı örnek olay etkinlikleri		
15	Adaletle ilişkili kavramlar bulmaca etkinliği		
16	Aile içinde hak ve sorumluluklar etkinliği		
17	Sınıfta "Adalet Sözleşmesi" etkinliği		

TABLO-3

Ay	Tema	Hafta	KASIM AYI EĞİTİCİ BİREYSEL ÇALIŞMA PLANI		Uygulanma Durumu	
KASIM	DÜRÜSTLÜK	1. Hafta	Kılavuzdan Seçilen Etkinlikler (Tablo 1)	Genel Havuzdan Seçilen Etkinlikler (Tablo 2)	Evet	Hayır
	KASIM ARA TATİLİ					
	ADALET	3. Hafta				
	ÖZGÜRLÜK	4. Hafta				

KILAVUZ İÇERİK REHBERİ/ ETKİNLİK HAVUZU:

Kılavuzda yer alan bölümler aşağıda sıralanmıştır:

Aktif Öğrenme

Bu bölümde öğrencilerin öğrenirken eğlenebileceği oyun, yarışma vb. etkinlikler ile gezerek, araştırma yaparak öğrenmelerini sağlayacak etkinliklere yer verilmiştir. Eğitici uygun gördüğü etkinlikleri seçerek çalışma planına alabilir.

Edebî Metin

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen, temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılacak hikâye, deneme vb. metinlere yer verilmiştir. Eğitici, uygun gördüğü hikâyeyi veya denemeyi seçerek çalışma planına alabilir.

Görsel Yorumlama

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen, temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılacak örnek görsellere yer verilmiştir. Eğitici, uygun gördüğü görsel içerikleri aylık çalışma planına alabilir.

Dijital İçerik

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılacak örnek dijital içeriklere yer verilmiştir. Eğitici uygun gördüğü dijital içeriği seçerek çalışma planına alabilir.

Mesajını Güçlendir

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılacak ayet, hadis, özlü söz ve Esmâü'l Hüsna'ya yer verilmiştir. Planladığınız etkinliği yaparken değer ve o değere ait alt bileşenleri ilişkilendirilebilecek örnek ayet, hadis ve özlü sözlerden faydalanabilirsiniz. Esmâü'l Hüsna örneği ile öğrencilerin Allah'ın (cc) isimlerini kendi hayatlarına nasıl yansıtabilecekleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayabilirsiniz.

Veli Etkinliği

Bu bölümde velileri de sürece dâhil ederek öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliği oluşturmak amaçlanmıştır. Veli etkinlikleri hem aile içerisinde yapılabilecek etkinlikleri hem de tüm velilerin bir araya gelerek yapabilecekleri etkinlikleri içerir. Proje uygulamalarında velilerin aktif rol alması önemsenmektedir.

Veli Dijital İçerik

Bu bölümde velilerin çocuklarının eğitim ve gelişim süreçlerini sağlıklı yürütebilmelerini desteklemek amacıyla MEB tarafından yayımlanan Velivizyon Ailem dizisinden videolar ile ayın değerlerini içeren dijital içeriklere yer verilmiştir. Eğitici, dijital içerik örneklerinin linklerini mümkünse her haftaya en az bir tane gelecek şekilde velilerle paylaşır.

Veli Mektubu

Bu bölümde ayın değerleri ile ilgili yapılacak etkinlikler ve bu etkinliklere nasıl destek verilebileceğine dair velilere bilgilendirmeler yapılır. Eğitici, aylık çalışma planına aldığı etkinlikleri her ayın ilk haftasında veli mektubu aracılığıyla velilere ulaştırmalıdır.

1.HAFTA ETKİNLİK HAVUZU: DÜRÜSTLÜK

AKTİF ÖĞRENME

1. Etkinlik

Etkinlik : Şehir ve Kültür Gezisi

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : İnsan, şehir, kültür ve medeniyet arasındaki ilişkiyi keşfetmek, tanımak ve kültürel miras aktarımını sağlamak.

Değerli Eğitimci,

Bu ay değerler kulübünde sizleri şehirde kültür gezisi yapmaya davet ediyoruz. Amaç insan, şehir, kültür ve medeniyet arasındaki ilişkiyi keşfetmek; yaşadığımız şehri daha iyi tanımak, şehrin tarihini öğrenmek ve kültürel mirasını öğrencilerimizle buluşturmaktır. Bu şekilde öğrenciler millî ve manevî değerlerimizi, yaşayarak öğrenecek ve gelecek nesillere aktarmanın gururunu yaşayacaklardır.

Yapılacak gezilerde müzeler, tarihî yapılar, camiler, kaleler, şehitlikler, kütüphaneler, bilim merkezleri ve üniversiteler ziyaret edilebilir. Geziler sırasında şehirdeki bilim, kültür, sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler yakından incelenebilir. Bu sayede öğrenciler, yaşadığı şehrin büyüme ve gelişme süreçlerini anlayarak gerçekleştirilecek projelerde nasıl rol alabileceklerini düşüneceklerdir.

Yapılan gezilerde:

- Öğrencilere bir gezi defteri tutabilecekleri söylenir.
- Öğrencilerden gezdikleri şehirle ilgili, bir şehir kültür haritası oluşturmaları, tarihî eserlerin görsele yansıtan maketler yapmaları veya yeni projeler için fikir geliştirmeleri istenir.
- Tarihî ve kültürel mekân ziyareti sonrası öğrencilerden gördükleri eserler hakkında bir panel düzenlemeleri, fotoğraf veya video kullanarak kısa bir film veya belgesel hazırlamaları istenebilir.
- Hazırlanan eserler eğitimci kontrolünden sonra okulun sosyal medya hesaplarında paylaşılabilir.
- Fotoğraflarda kişi veya kişiler yer alıyorsa Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) dikkate alınmalıdır.
- Etkinlikler, gerekli izinler alınarak gerçekleştirilmelidir.

2. Etkinlik

Etkinlik : Güven Bakkalı

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Hayatın her alanında dürüst ve güvenilir bir birey olmanın gerekliliğini fark etmek.

- Eğitici, öğrencilere güvenli bir alışveriş yapmanın önemi ve dürüstlüğü değeri hakkında bilgilendirme yapar.
- Eğitici, okul idaresinin uygun gördüğü bir alanı stant kurulması için belirler. Ancak bu stantta satıcı bulunmaz.
- Öğrencilerle birlikte her ürünün fiyatı yazılır.
- Her öğrenciden aldığı ürünün ücretini para kutusuna atması beklenir.

Etkinlik, satıcısı bulunmasa bile alınan ürünlerin maddi karşılığının verilmesinin, dürüst ve güvenilir bir birey olmanın gerekliliği olduğu bilincini kazandırmayı hedeflemektedir.

3. Etkinlik

Etkinlik : Kim Kazandı?

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Meslek etiği kavramı ve meslek etiğinin önemini anlamak.

- Eğitici, çürük ve taze meyvelerin bir arada bulunduğu dört poşet, temsili para kartları ve satış standı hazırlar.
- Öğrencileri dört gruba ayırır. Her gruba hazırlamış olduğu meyve poşetlerini verir ve onlardan satış yapmalarını ister.
- Öğrencilerin fiyatlandırmaları doğru yapıp yapmadıklarını, satış yaparken dürüst davranıp davranmadıklarını gözlemler.
- Etkinliğin sonunda gözlemlerini öğrencilerle paylaşır ve onlara aşağıdaki şu soruyu yönelterek farkındalık oluşturmaya çalışır: Meslek sahibi bir kişi (*öğretmen, işçi, hemşire, esnaf, şoför, doktor, müteahhit, avukat vb.*) mesleği ile ilgili sizce nelere dikkat etmelidir?

Etkinlik, her mesleğin meslek etiğine uygun bir şekilde yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca dürüst bir insan olmanın gerçek kazanç olduğu bilincine ulaşmaları hedeflenmektedir.

Not: Etkinlik semt pazarı gezisi etkinliği ile pekiştirilebilir. Öğrencilerden pazarda gözlem yapmaları istenerek gezi sonunda beraber değerlendirme yapılabilir.

4. Etkinlik

Etkinlik : Mahallemizdeki Esnaflar

Hedef Kitle : Ortaöğretim

Amaç : Dürüstlük ve adalet kavramlarının günlük yaşamdaki yansımalarını gözlemlemek ve empati becerisini geliştirmek.

- Eğitici, mahalleli ve esnafla buluşma etkinliği düzenler. Etkinlik öncesi eğitici okul idaresi, veli ve ziyaret edilecek esnaf ile görüşerek ön hazırlık ve bilgilendirme yapar.
- Eğitici, öğrencilere etkinliğin amacını ve nasıl gerçekleştirileceğini açıklar. Öğrenciler iki gruba ayrılır ve öğrencilere esnaf ziyaretlerinde neler yapacakları hakkında bilgi verilir. Ayrıca aşağıdaki soruların esnafla sohbet ederken kullanabileceklerini belirtir. Eğitici, öğrencilerin de kendi sorularını da hazırlayabileceğini ifade eder.

Örneğin;

- ✧ Aile yaşantınızda kul hakkına girmemek için nelere dikkat edersiniz?
- ✧ İş hayatınızda kul hakkına girmemek için nelere dikkat edersiniz?
- ✧ Dürüst bir insan ve esnaf olmak size neler kazandırdı?
- ✧ Bir esnafın adaletli olmasını nasıl açıklarsınız?
- ✧ İş hayatınızda sizi çok etkileyen adalet ve dürüstlüğün önemini anlamamanızı sağlayan bir olay yaşadınız mı? Anlatabilir misiniz?
- Birinci grup, dükkânın içine girip selam verdikten sonra esnafla sohbet eder, belirlenen soruları sorar ve esnafın cevaplarını dinler.
- İkinci grup, dışarıda durarak görüşme sırasında esnafın yüz ifadeleri, duygusal tepkileri ve sohbet ortamını gözlemler ve gerekli notları alır.
- Eğitici, önceden izin alınması durumunda bu görüşmelerin video kaydını da alabilir.
- Bir sonraki esnaf ziyaretine geçildiğinde gruplar rollerini değiştirir. Bu sefer ilk grup gözlem yaparken ikinci grup görüşmeyi gerçekleştirir.
- Ziyaretler bittikten sonra yapılan gözlemleri, konuşulanları ve öğrendiklerini paylaşırlar. Esnafın adalet ve dürüstlük hakkındaki düşünceleri üzerine değerlendirme yaparlar.

Etkinlik, öğrencilerin çevreleriyle daha güçlü bir bağ kurmalarını sağlar. Mahalle esnafıyla yapılan sohbetler sayesinde öğrenciler, dürüstlük ve adalet kavramlarının günlük yaşamda nasıl uygulandığını gözlemleyerek empati becerilerini güçlendirirler. Ayrıca esnafın hayat tecrübelerinden ders alarak kul hakkı, adalet ve dürüstlük kavramlarının önemi üzerine ayrıntılı düşünme fırsatı bulurlar.

5. Etkinlik

Etkinlik : Nerede kalmıştık?

Hedef Kitle : Ortaöğretim

Amaç : Bilginin doğruluğunu kontrol etmek.

- Eğitici, bir grup öğrencinin öne çıkmasını ister.
- Öğrencilerden birbirlerini göremeyecekleri her birinin öndeki arkadaşının sırtını göreceği şekilde dizilmelerini ister.
- Bir öğrencinin arkasına dönmesi oyun kuralları gereği yasaktır.
- Eğitici, sıranın başındaki öğrencinin kendisine doğru dönmesini ister.
- Eğitici, öğrenciye hareketi yalnızca bir kez göstereceğini aynı hareketi kendisinden sonra gelecek arkadaşına eksiksiz göstermesi gerektiğini söyler.
- Eğitici, beş altı aşamadan oluşan hareketi öğrenciye gösterir.
- Öğrenci, sıradaki arkadaşının kendisine dönmesini isteyerek aynı hareketi yapmaya çalışır. Bu durum sırası gelen öğrenci tarafından tekrarlanarak son öğrenciye kadar devam eder.
- Oyunun sonunda eğitici, oyuna başlarken yapmış olduğu hareketleri tekrar yapar.
- Tüm öğrenciler, yapılan ilk hareket ile son hareket arasındaki farkı gözlemlemiş olur.

Eğitici, doğru bilgi aktarımının önemini vurguladıktan sonra öğrencilere, Yüce Allah (cc) da bizi bu konuda şöyle uyarıyor:

“Ey iman edenler! (...) size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.” (Hucurat/6) ayetinden hareketle öğrencilerin doğru bilgi aktarımı konusunda görüşlerini ifade etmelerini sağlar.

Etkinlik, öğrencilerin iletişim becerilerinin önemini kavramını sağlar.

6. Etkinlik

Etkinlik : Bayrak Koşusu

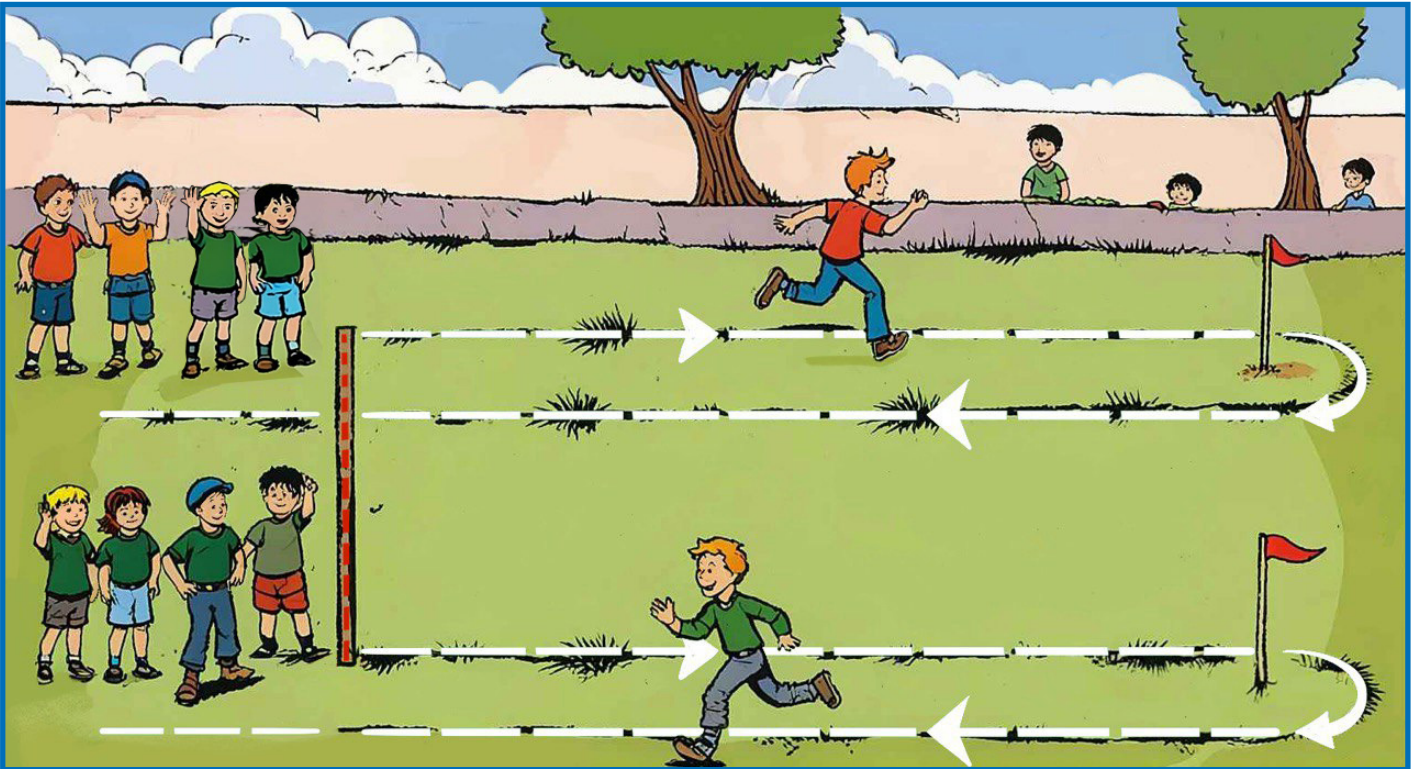
Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Öğrencilerin değerlerle ilgili kavramları öğrenmelerini ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlamak.

Eğitici, etkinlik için açık veya kapalı geniş bir alan belirler. Eğitici, kavram bayrakları için gerekli olan malzemeleri temin ederek ön hazırlığını tamamlar.

Etkinliğe başlamadan önce:

- “Adalet” deyince aklınıza neler gelir?
- “Adalet, birey ve toplum için neden önemlidir?” sorularını öğrencilere yöneltir.

Öğrencilerden gelen cevaplar değerlendirildikten sonra eğitici, adalet kavramını öğrencilere kısaca açıklayarak etkinliğe başlar.

- Eğitici, öğrencilerle birlikte kavramların yazılı olduğu bayrakları hazırlar.
- Alan düzenlenirken antrenman hunisi, koni vb. araç gereci temin eder.
- Eğitici oyunun rahat oynanabilmesi için geniş ve güvenli bir alan seçer.
- Hazırlanan bayrakların üzerine yazılacak kavramlar (Hak, adalet, vicdan, kul hakkı, hukuk, güven, dürüstlük, emanet vb.) belirlenir.
- Öğrenciler iki gruba ayrılır, her grup için bir lider belirlenir.
- Gruptaki üyelere grup numarası (1, 2, 3...) verilir.
- Tüm gruplar hazır olunca başlama çizgisinde toplanırlar.
- Her iki grup da hazır olunca koşu sırasına göre başlangıç çizgisinde toplanır.
- Eğitcinin işaretiyle her iki takımın lideri kavramın yazılı olduğu bayrağı eğitcinin elinden alır.
- Öğrenci, önceden belirlenen hedefe ulaşp bayrakta yazılı kavramla ilgili özlü bir söz veya kurduğu bir cümleyi grup arkadaşlarına yüksek sesle söyler ve elindeki bayrağı sıradaki arkadaşına teslim eder.
- Sıradaki öğrenci, aynı şekilde eline aldığı bayrakla parkuru tamamlar. Öğrenciler her turda daha önce söylenmemiş özlü bir söz veya cümle söyleyerek bayrağı sıradaki arkadaşına teslim eder.
- Özlü söz veya cümle söyleyen öğrenciye üç puan, söyleyemeyen öğrenciye ise parkuru tamamladığı için bir puan verilir. Oyun bütün öğrencilerin en az bir kere koşmasıyla tamamlanır.
- Eğitici, öğrencilerin yarış esnasında yaşayabileceği herhangi bir olumsuzluğa karşı dikkatli olmalıdır. Grupların her koşudaki puanlarını bir deftere not alır.
- Kazanan grup oyun sonundaki toplam puana göre ilan edilir.

Etkinlik, öğrencilerin dürüstlük ve adaletle ilişkili kavramları öğrenmelerini sağlar.

Hikâye Adı : Kalbe Ekilen Tohumlar

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Elif'in çocukluğu anneannesinin hikâye ve masal kitapları okuması ile geçmişti. Elif artık okula başlamıştı ama anneanesi hâlâ onlara geldiğinde ara ara Elif'e kitap okumaktan çok hoşlanırdı. Elif'i yanına çağırır:

— Gel yavrum kitap okuyalım seninle, der ve ona bazen peygamber hayatlarından bazen sahabelerin ve evliyaların hayatlarından kıssalar okur, bazen de kendi döneminden hikâyeler anlatırdı. Elif bazen anneannesini can kulağıyla dinler bazen de ilgisini çekmese de anneannesinin okuyuşu öyle hoşuna giderdi ki onu tebessüm ederek sonuna kadar dinlerdi. Anneanesi kitap okurken çoktan okulda olanlara dalıp giderdi.

Elif okula başladığında yeni arkadaşlar edinmişti. Arkadaşları ile güzel vakit geçiriyor bazen de birlikte ders çalışıyorlardı. Elif matematikte biraz zorlanıyordu. Yakında sınav olacağını düşündükçe kaygısı artıyordu. Bir gün yine anneanesi Eliflere geldiğinde Elif'i beraber kitap okumak için yanına çağırdı. Elif gidip anneannesinin dizinin dibine oturdu ve onu dinlemeye başladı. Anneanesi elindeki kitabı okumaya başladı. Geçmiş zamanlardan dürüstlüğü ve doğruluğu anlatan bir kıssa anlatıyordu kitap. Kitap ilim öğrenmek için yolculuğa çıkan bir çocuğun annesine verdiği sözü için ne kaybederse kaybedsin dürüstlükten vazgeçmediğini anlatıyordu. Elif düşüncelere dalmışken anneannesinin seslenmesi ile kendisine döndü.

— Gördün mü Elifciğim? Dürüstlük, doğruluktan ayrılmamak ne kadar önemli. Dedi anneanesi. Elif, anneannesine tebessüm etti. Teşekkür etti ona. Sarılıp yanından ayrıldı.

Bir gün matematik dersi işlerken öğretmeni Elif'e seslenip yanına çağırır:

– Elifciğim etkinlik dosyam öğretmenler odasında kalmış onu getirebilir misin sana zahmet dedi. Elif :

– Tabi ki öğretmenim diyerek hızlıca öğretmenler odasına indi. Masanın üstünde öğretmenin tarif ettiği yerde duran dosyaya doğru uzandı. Dosyayı hızlıca alayım derken dosya birden elinden yere düştü ve içindeki kâğıtlar yere dağıldı. Telaşla kâğıtları toplamaya başladığı an kâğıtların arasında matematik sınav sorularının da olduğunu fark etti. Bir an gözleri parladı ve sorulara bakmak geçti aklından. Tüm bunlar Elif'in zihninde dolaşırken bir anda anneannesinin okuduğu kışsa aklına geldi. Elif her ne kadar anneannesini çok can kulağıyla dinlemese de anneannesinin okuduğu şeyler şu an yeniden okunuyormuş gibi cümle cümle adeta kafasının içinde dolaşıyordu. Sorulara bakmasının doğru bir davranış olmayacağına karar verdi. Kâğıda hiç bakmadan alıp dosyaya yerleştirdi. Hızlıca sınıfa çıktı. Nefes nefese kapıdan girip :

– Öğretmenim istediğiniz dosya bu değil mi dedi?

Öğretmeni:

– Evet Elifciğim, teşekkür ederim ama niye geciktin? Dosyayı mı bulamadın? Nefes nefese de kalmışsın, dedi.

Elif biraz mahcup biraz tedirgin bir yüz ifadesi ile öğretmenine baktı.

–Öğretmenim size bir şey söylemek istiyorum dedi başını yerden tam kaldıramadan.

Elif öğretmenler odasında yaşadığı durumu anlattı. Öğretmeni onu dinledi elini uzatıp Elifi'nin başını kaldırdı ve gözlerine tebessüm ederek baktı.

– Elifciğim öncelikle bunu bana söylemen bir dürüstlük örneği, teşekkür ederim dedi. Biz her zaman doğru ve dürüst olmalıyız. Bu durum bazen bize kaybettirir gibi görünse de hayatta bize hep kazandırır dedi. Elif' e dürüst davrandığı için davranış değerlendirme notunu verirken bu olayı göz önünde bulunduracağını da söyledi.

Elif rahatlamış görünüyordu. Yanakları hafif kızarmıştı. Tatlı bir gülümsemeyle yerine geçti. Öğretmen sınıf arkadaşlarına dönüp dürüstlük ve doğruluğun öneminden bahsetti.

Bir kaç gün sonra Elif anneannesinin yanına gidip durumu anlattı.

– Anneanneciğim, biliyor musun aslında matematikte zorlandığım için sorulara bakmamak için kendimi çok zor tuttum ancak senin okuduğun kışsa aklıma geldiğinde bir anda bakmamamın doğru olacağına karar verdim. Dedi anneanesi gülümseyerek Elif'e şöyle söyledi:

– Evladım onların hepsi bir tohumdu. Ben senin yüreğine o tohumları serpmiştim. Mutlaka yeşereceklerdi ama belli ki güzel bir toprak bulunca hemencecik yeşermişler. Çok doğru bir karar vermişsin.Seni tebrik ediyorum diyerek Elif'i alnından öptü.

Habibe YILMAZ

SORULAR

1. Elif'in yerinde siz olsaydınız sınav sorularına bakar mıydınız?
2. Elif'i sınav sorularına bakmaktan vazgeçiren olay ne olmuştur?
3. Dürüst olmanın bize kazandırdıkları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hikâye Adı : Bir Vefa Abidesi Mehmet Âkif Ersoy

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

İstiklal Şairi Mehmet Âkif'in yakın arkadaşlarından biri de Mithat Cemal Kuntay'dı. Mithat Cemal her cuma Âkif'in evine giderdi. Orada birlikte okumalar yaparlardı. Bu dersler Mithat Cemal Bey için çok faydalı ve zevkli geçerdi. Çünkü Âkif'in, edebiyattan fen bilimlerine bilgisi çok derindi. Mithat Cemal Bey yine bir cuma günü, Mehmet Âkif Ersoy ile sohbet edebilmek için Âkif'in evine doğru ilerliyordu. Mehmet Âkif sözünde durmaya çok dikkat eden bir insandı. Bu sebeple Cemal Bey, belirlenen vakitte orada olmak istiyordu. İlerlerken vaktinde varabilmek için arada bir saatine de göz atıyordu.

Birkaç dakika sonra Mehmet Âkif'in Beylerbeyi'ndeki evinin kapısının önündeydi. Cemal Bey tam kapıyı çalacakken onu şaşırtan bir şey oldu: Kapısında durduğu evden dışarıya çocuk sesleri taşıyor ve evde sanki kızıl kıyamet kopuyordu. İçeride misafir var düşüncesi ile kapıyı tereddütle çaldı.

Kapı hiç bekletilmeden Mehmet Âkif'in eşi İsmet Hanım tarafından açıldı. Cemal Bey içeri davet edildi. İçeri girdiğinde Cemal Bey, koşturan ve sesleri dışarıya kadar ulaşan sekiz çocuk ile karşılaştı. Çocukların arasından geçerek Mehmet Âkif'in bulunduğu odaya ilerledi. Cemal Bey çocukların kim olduğunu merak etmişti. Merak etse de o gün Mehmet Âkif'e bu konuyla ilgili bir soru sormadı.

Haftalar birbirini kovalıyordu. Mithat Cemal Bey, her cuma Mehmet Âkif'in evini ziyaret ediyordu. Her ziyaretinde de aynı manzara ile karşılaşıyordu: Bu manzara, evin bir odasından başka bir odasına koşturan sekiz çocuktü. Eve sonradan gelen bu üç çocuk, Âkif'in çocuğu değildi ama misafir de değillerdi. Nihayet Cemal Bey merakına yenilerek Âkif'e sordu:

-Kim bu çocuklar? Âkif küçük bir tebessümle şöyle yanıtladı:

-Onlar benim çocuklarım. Mithat Cemal Bey şaşkıındı. Mehmet Âkif'in beş çocuğu vardı. Peki, haftalardır karşılaştığı bu üç çocuk da kimdi? Mehmet Âkif arkadaşının merakını gidermek için durumu açıkladı:

-Baytar Mektebindeyken bir arkadaşım vardı. Adı Hasan. Hasan ile birbirimize söz vermiştik. Kim daha erken ölürse sağ kalan, vefat eden kişinin çocuklarına bakacaktı. Hasan vefat etti. Bu üç çocuk, Hasan Efendi'nin çocuklarıdır.

Mehmet Âkif Ersoy, İstiklal Marşı'nı bizlere armağan eden şair... Çanakkale'de destan yazan Mehmetçiği kalemiyle anlatan büyük şair... Kurtuluş Savaşı'nın her anında mücadele veren bir vatansever...

Mithat Cemal Bey'in anlattığı bu olayda da onun ne kadar vefakâr ve sözünün eri olduğunu görüyoruz.

(Düzenlenmiştir.)

Diyanet Çocuk Dergisi, Aralık 2021.

SORULAR

1. Mehmet Âkif Ersoy arkadaşının çocuklarının bakımını neden üstlenmiştir?
2. "Sözünün eri olmak" ifadesinden ne anlıyorsunuz?
3. Vefalı olmak neden önemlidir? Siz de vefalı olmak ile ilgili birer örnek veriniz.

DİJİTAL İÇERİK

<https://www.youtube.com/watch?v=yuL4RMvxKhl>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Değerler Takımı 4. Bölüm Dürüstlük

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 7 Dakika 38 Saniye

Konu: Dürüstlük

<https://www.youtube.com/watch?v=dIK6blQ0huo>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Yalan-Recep Demirkaynak İle 5 Dakika 26.Bölüm

Hedef Kitle: Ortaöğretim

Süre: 6 Dakika 15 Saniye

Konu: Dürüstlük

MESAJINI GÜÇLENDİR

Ayet ve Hadisler

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin..."

Ahzâb 33/70

"Ölçtüğünüz zaman tastamam ölçün ve doğru terazi ile tartın. Bu hem daha iyidir hem de sonucu daha güzeldir."

İsrâ Sûresi, 17/35

"Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söylesin ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında "doğru/sıddîk" olarak kaydedilir..."

Müslim, Birr, 105

Özlü Sözler

Ya olduğun gibi görün
Ya da görüldüğün gibi ol.

Mevlana

Doğru sarsılır ama yıkılmaz.

Atasözü

Esma'ül Hüsnâ

ES-SEMÎ' (cc)

- Gizli-açık her şeyi işiten.
- Bütün canlılara duyma özelliği veren.
- Kalpten geçen tüm istekleri bilen.
- Kendisine yapılan bütün duaları duyan ve kabul eden.

ES-SEMÎ' İSMİ HAYATIMA NASIL YANSIR?

- Eğitici, öğrencilere Esmâü'l-Hüsnâ'nın açıklamasını yapar.
- Öğrencilere "Allah'ın güzel isimlerinden olan Es-Semî' ismini hayatımıza nasıl yansıtabiliriz?" sorusunu sorar.
- Cevaplar alındıktan sonra eğitici, yukarıda verilen açıklamaları öğrencilerle paylaşır.

3.HAFTA ETKİNLİK HAVUZU: ADALET

AKTİF ÖĞRENME

1. Etkinlik

Etkinlik : Oryantiring ile Değerler

Hedef Kitle : Ortaöğretim

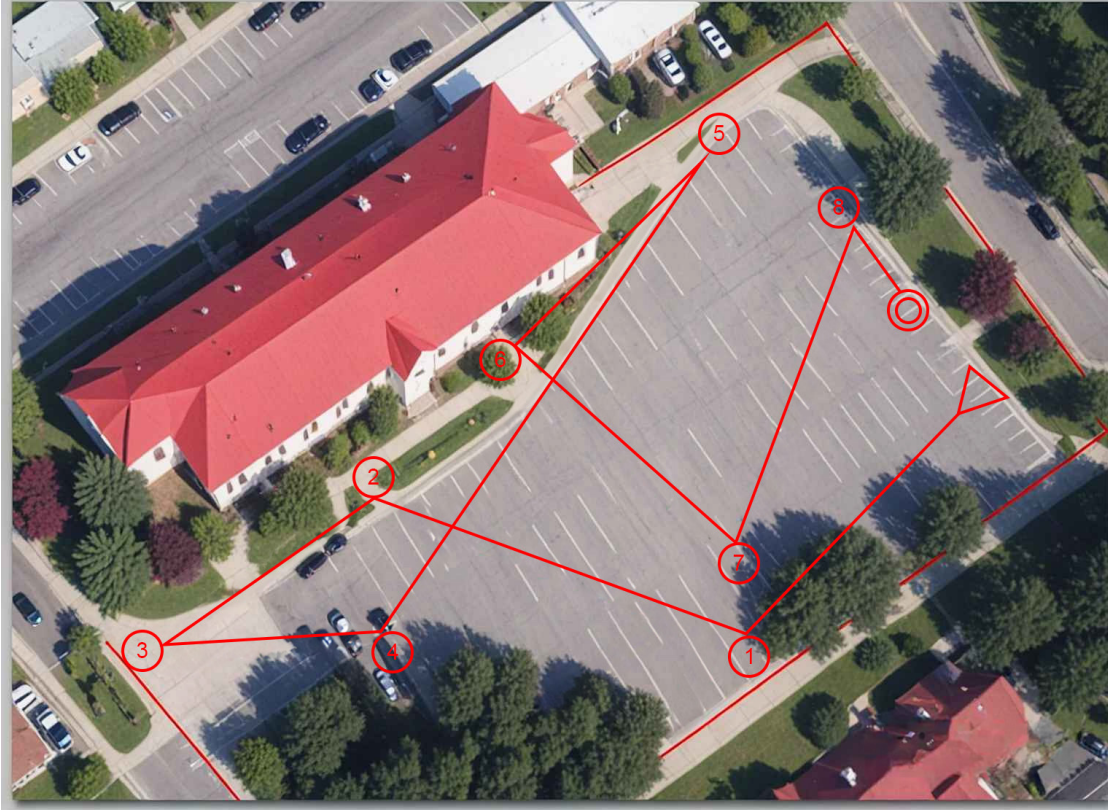
Amaç : Grup çalışmasıyla değerleri öğrenmek.

Eğitici, öğrencilere oryantiring sporu ile ilgili bilgi verir. Oryantiring, bir bölgenin haritası üzerinde belirtilmiş kontrol noktalarının sırası ile en kısa sürede bulunmasına dayalı, fiziksel ve zihinsel beceri gerektiren bir spordur. Bireyin bağımsız olarak düşünme ve zorlukları çözme yeteneğini de arttırarak zihinsel gelişimine katkı sağlar. Oryantiring sporunda hızlı koşmaktan daha önemlisi, hızlı düşünme ve bir noktadan diğerine izlenecek en iyi rotaya karar vermektir.

Eğitici, seçilen alanın oryantiring haritasını çizer. Bu harita, internetten (genel ağ) alınan bir ekran görüntüsü üzerine elle çizilebilir veya oryantiring için özel geliştirilmiş bir çizim kullanılabilir. Oyuna hazırlıkta şu aşamalar takip edilir:

- Haritada sekiz hedef nokta belirlenir.
- Sekiz adet fon kartonu hazırlanarak her birine adaletle ilgili kavramlardan biri yazılır:
Hukuk, kul hakkı, eşitlik, güven, özgürlük, doğruluk, dürüstlük, tarafsızlık.
- Hazırlanan fon kartonları hedef noktalarına öğrencilerin görmediği bir zamanda yerleştirilir.
- Harita, grup sayısına çoğaltılır.

Haritanın ön yüzü

Başlangıç

Hedef
Noktası

Bitiş
Noktası

Haritanın Arka Yüzü

- İnsanların birbirlerine verdikleri emek, birbirlerine geçen hakları.
- Doğruluğun yakın anlamı.
- Özü sözü bir olmak, olanı olduğu gibi aktarmak.
- Tarafsız olma durumu, yansızlık.
- Toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların tümü.
- Bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu.
- Çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu; emniyet.
- Kanunlar yönünden insanlar arasında ayırım olmaması durumu.

Oyun Kuralları

- Eğitici, öğrencileri beşer kişilik gruplara ayırır.
- Her gruba dört dakika süre verilir.
- İlk gruba harita verilir ve süre başlatılır. Diğer gruplara haritalar sıraları geldikçe verilir.
- İlk grup, başlama noktasından haritada belirtilen hedefleri takip eder. Her hedefte yukarıda verilen kavramlardan biriyle karşılaşılır.

- Gruptaki öğrenciler, her hedef noktasında gördükleri kavramı haritanın arka yüzünde bulunan ilgili tanım ile eşleştirirler.
- Örneğin hedefteki tanım “adalet” kavramını işaret ediyorsa haritanın arka yüzündeki tanım cümlesinin karşısına “adalet” kavramını yazarlar.
- Verilen süre sonunda grupların kaç kavramı doğru şekilde eşleştirdikleri ve parkuru ne kadar sürede tamamladıkları not edilir.
- Bitiş noktasına en hızlı ve doğru şekilde ulaşan grup oyunu kazanır.

Etkinlik, öğrencilerin oyunda geçen kavramları somutlaştırarak kavramlar arasında ilişki kurmalarını, iş birliği ve zaman yönetimi becerilerini geliştirmelerini, fiziksel ve zihinsel aktiviteleri bir arada deneyimlemelerini sağlayarak ilgili değerlerin önemini hem teorik hem de pratik açıdan kavramalarına yardımcı olur.

2. Etkinlik

Etkinlik : Eşitlik Adalet midir?

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Eşit davranmanın her zaman adaleti sağlamayacağını bilmek

Eğitici, öğrencilere adalet ve eşitlik arasındaki ilişkiyi sembolize eden resimleri göstererek aşağıdaki soruları yöneltir.

SORULAR

- Bu iki resim arasındaki fark nedir sizce?
- Görseller bize ne anlatmak istiyor olabilir?
- Sizce görselde herkese eşit davranılsa adalet sağlanmış olur mu?
- Eşitlik her zaman adalet getirir mi?
- Eşitliğin her zaman adalet olmadığına dair farklı örnekler verebilir misiniz?

Cevaplar alınır. Sonra aşağıdaki sorular yöneltir.

Bir okulda şu kurallar uygulansa ne düşünür ve ne hissedersiniz.

- Erkeklerle sınavda ek olarak 15 puan verilecektir.
- Temmuz doğumluların ödev yapmasına gerek yoktur.
- Kızların devamsızlık hakları erkeklerden 5 gün fazladır.
- Okul numarasında 3 rakamı bulunanlar nöbet tutmazlar.
- Uzun boylular derste daha fazla tahtaya kalkabilirler.

Eğitici cevapları aldıktan sonra eğitim hakkı, sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı, kânunlar karşısında eşit olmak adaletin gereği iken, bireysel farklılıklar söz konusu olduğunda (görsellerde olduğu gibi) eşitlik her zaman adaleti sağlamaz. Eşitlikte herkese aynı şekilde davranılır. Adalette ise bireylerin ihtiyaçlarına göre muamele yapılır. Adalet hak edene hak ettiğini verirken, eşitlikte herkes aynı şeyi alır. Dolayısıyla eşitlik ve adalet kavramlarının birbirinden farklı olduğu vurgusu yapılır.

3. Etkinlik

Etkinlik : Mahallemizdeki İhtiyaçlar

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : İhtiyaç ve isteklerinin farkında olmak ve nasıl talep edeceğini öğrenmek.

- Eğitici, öğrencilere mahallede bir gezi düzenleyeceklerini duyurarak gezinin amacı hakkında bilgi verir. Gezi sırasında öğrencilerden mahalledeki eksiklikleri not etmelerini ister.
- Mahalledeki ihtiyaç ve istekleri belirlerler.

Örneğin:

- ✧ Mahallede güvenli bir bisiklet yolu.
- ✧ Çocuklar için yeni bir oyun parkı.
- ✧ Spor yapılabilecek alan.
- ✧ Parktaki salıncakların onarılması.
- ✧ Mahalledeki bozuk yolların düzeltilmesi.
- ✧ Yetersiz çöp kutusu sayısının artırılması.
- ✧ Mahalleye geri dönüşüm kutularının yerleştirilmesi.
- Etkinlik sonunda öğrenciler, mahallelerinde gördükleri eksikliklere göre kaymakamlığa, belediyeye veya mahalle muhtarına dilekçe yazma sürecine katılarak hak arama bilincini geliştirirler.
- Velilerden ilgili kurumlara dilekçe yazılması ve müracaat konusunda öğrencilerine destek olmaları istenir.

Etkinlik, öğrencilerin bireysel ve kolektif haklarının aranması konusundaki farkındalıklarını artırır. Ayrıca öğrenciler, çevreye karşı sorumluluklarını öğrenirken iletişim ve ifade becerilerini de geliştirirler.

..... Muhtarlığına

Mahallemizde .....eksikleri tespit ettik. Tespit ettiğimiz bu eksiklikler mahallemizde ..... yapılmasını olumsuz etkilemekte ve bu yüzden ..... mağduriyetleri yaşanmaktadır. Mağduriyetlerimizin giderilmesini istiyorum. Gereğini bilgilerinize arz ediyorum.

.../.../2024

Ad-Soyad

İmza

Tel Numarası:

Adres:

4. Etkinlik

Etkinlik : Dilim Dilim

Hedef Kitle : Temel Eğitim

Amaç : Adaleti sağlamak.

- Eğitici, elinde bir pasta vb. bir yiyecek ile eğitim ortamına girer.
- Eğitici, kendisine merakla bakan öğrencilere: "Çocuklar, bugün hep birlikte pasta yiyip keyifli zaman geçireceğiz." der.
- Tüm öğrencileri masanın etrafına toplar.
- Eğitici, "Şimdi pastayı birlikte dilimleyelim." diyerek pastayı dilimlemeye başlar, bazı dilimleri büyük, bazılarını küçük keser.
- Eğitici, öğrencilerin görüşlerini alır ve şu soruları yöneltir:
  - ✧ Çocuklar, pasta kesimini beğendiniz mi?
  - ✧ Siz olsaydınız pastayı nasıl dilimlerdiniz? Neden?
  - ✧ Size pastadan küçük dilim verilseydi ne hissederdiniz?
  - ✧ Bir pastayı eşit dilimlere ayırarak paylaşmak neden önemlidir?
- Sorulara verilen cevaplar üzerinden öğrencilerle sohbet edilir.
- Eğitici, adaletle davranmanın önemine vurgu yapar.
- Öğrenciler pastalarını eşit dilimler hâlinde yerler.

Etkinlik, öğrencilere eşit paylaşmanın önemini kavratırken başkalarının haklarına saygılı olmanın da fark edilmesini sağlar.

5. Etkinlik

Etkinlik : Değerlerin Sesine Kulak Ver!

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : İletişim aracılığıyla değerleri öğrenmek.

- Eğitici, oyunu başlatmadan önce oyunun kuralları hakkında öğrencileri bilgilendirir.
- Tüm öğrenciler yan yana oturur.
- Eğitici, ilk sırada oturan öğrencinin kulağına adalet, dürüstlük veya özgürlük ile ilgili bir deyim, özlü söz veya atasözü söyler.
- Öğrenci duyduğu ifadeyi yanında oturan arkadaşının kulağına bir kez fısıldar.
- Mesaj, en son öğrenciye ulaşana kadar yan yana oturan tüm öğrencilere sırayla aktarılır.
- En sondaki öğrenci, duyduğu ifadeyi yüksek sesle söyler.
- Eğitici, söylenen ifadedeki varsa eksik veya yanlış düzeltir ve doğru olanı söyler.

Etkinlik, değerler eğitimi açısından önemli kavramları eğlenceli bir ortamda öğrenmeleri için fırsat sunar. Bu oyun, öğrencilerin dikkatlerini ve odaklarını artırarak adalet, dürüstlük ve özgürlük değerlerini kavramalarına katkıda bulunur.

6. Etkinlik

Etkinlik : Adaleti Anlat!

Hedef Kitle : Ortaöğretim

Amaç : Ürün tasarımıyla değerleri öğrenmek.

Eğitici, öğrencilere Adalet Bakanlığı logosunu gösterir.

Eğitici, öğrencilere “Bu logoda bulunan semboller neyi temsil etmektedir?” sorusunu yönelterek etkinliği başlatır.

- Öğrencilerden adalet kavramını anlatan özgün bir logo tasarımları veya resim çizerek adalet kavramını betimlemeleri istenir.
- Eğitici, adaletin eşitlik, doğruluk, vicdan, hukuk gibi temel unsurlarını açıklayarak öğrencilere yardımcı olur.
- Tasarımını tamamlayan öğrenciler ürünlerini sınıfla paylaşır ve tasarladıkları ürünleri anlatır.

Etkinlikte öğrenci üst düzey düşünme becerileri ile ürün tasarlarken ilgili değerlerin önemini kavrar.

Hikâye Adı : Kumaş Tüccarı

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Kendi hâlinde bir tüccardı. Bir gün, kumaşları gemiye yükledi. Endonezya'ya gitti ve oraya yerleşti. İşini orada devam ettirdi. Kumaşları kaliteliydi. Tam da o bölge halkının aradığı cinstendi. Kendisi kanaat sahibi bir insandı. Kazancı az olsun, temiz olsun düşüncesindeydi. Bir gün geç geldi, iş yerine. Ama kasada fazlaca para vardı. Belli ki tezgâhtar iyi bir kâr elde etmişti, sattığı mallardan. Merak etti, sordu:

— Hangi kumaşlardan sattın?

— Şu kumaştan, efendim.

— Metresini kaç verdin?

— On akçeye.

— Nasıl olur? diye hayret etti tüccar:

— Beş akçelik kumaşı on akçeye nasıl satarsın? Bize hakkı geçmiş adamcağızın. Görsen tanır mısın onu? Hemen bul, gelmesini rica et.

Tezgâhtar gitti, müşteriye buldu, getirdi. Dükkân sahibi müşteriye karşısında görür görmez, helâllik istedi ve fazla parayı müşteriye uzattı. Müşteri şaşırmişti. Böyle bir durumla ilk defa karşılaşılıyordu:

— Ne demekti, hakkını helâl et?

Olay kısa sürede dilden dile dolaştı. Çok geçmeden kralın kulağına kadar vardı. Sonunda kral, kumaş tüccarını saraya çağırdı ve sordu:

- Sizin yaptığınız bu davranışı daha önce biz ne duyduk ne de gördük. Bunun aslı nedir?
- Benim dinim böyle emreder. Müşterinin bana hakkı geçmişti. Dolayısıyla kazancıma haram karışmıştı. Ben sadece bir yanlış düzelttim.
- Senin dinin nedir?
- Ben Müslüman'ım, dinimin adı İslam.
- İslam nedir, Müslümanlık nedir? gibi soruları peş peşe sordu. Tüccar, birer birer sorularını cevapladı. Kral ilk defa duyuyordu, böyle bir dinin varlığını. Fazla zaman geçirmeden İslam'ı kabul etti. Daha sonra kısa süre içinde de halk Müslüman oldu. 250 milyonluk nüfusa sahip olan bugünkü Endonezya'nın Müslümanlığı kabul etmesindeki sırlardan biri beş akçelik bir kumaş ve hakkaniyete uygun buna benzer davranışlardı. Yapılan tek şey vardı: İnandığı gibi yaşamak, sahip olduğu güzellikleri çevresiyle paylaşmaktı. Efendimiz'in müjdesi herkese açık: "Doğru ve güvenilir tüccar, kıyamet gününde peygamberler, sıddıklar (doğrular) ve şehitlerle beraberdir."⁽²⁾ yani asıl olan söz dili değil, hâl diliydi. İnandığı gibi yaşamaktı.

Ahlakımız Güzel mi?

(Çankaya Faik Güngör And İHL Yayınları)

SORULAR

1. Tüccar akçeyi müşteriye neden iade ediyor?
2. Tüccar siz olsaydınız aynı şekilde davranır mıydınız?
3. Hakkaniyete uygun bir davranış örneği veriniz.

---

2) Tirmizî, Büyû, 4.

Hiz. Ömer (ra), kendi işi için ayrı, devlet işi için ayrı mum yakardı. Şahsına ait işleri göreceği zaman devlet hazinesinden mum kullanmayacak kadar hassastı. Bir gece makamında çalışırken bir arkadaşısı ziyaretine geldi. Selam verdi. Hazreti Ömer (ra) işine ara vermedi. Onunla sohbet etmedi ve işine devam etti. Bir süre sonra, yanmakta olan mumu söndürerek cebinden çıkardığı başka bir mumu yaktı ve arkadaşısıyla bundan sonra sohbet etti. Bu duruma şaşırın arkadaşısı:

– Neden az önce benimle konuşmadın, neden diğer mumu söndürüp bir başka mum yaktın? diye sorunca şöyle cevap verdi:

– Sen geldiğinde devlet işleri ile meşguldüm. Yanan mum da devlet hazinesine aitti. Sen, benim arkadaşısın ve gelişinin sebebi beni ziyaret etmek. Özel işim için devletin hazinesinden bir imkânı kullanamazdım. Bu sebeple işimi bitirip seninle sohbet edeceğim zaman o mumu söndürüp kendi paramla aldığım bu mumu yaktım.

Bu cevabı duyan arkadaşısı, duygulandı, gözleri doldu ve şöyle dua etti: “Ey Rabbim, sen Ömer gibi adaletli ve kul hakkını gözetin idarecileri başımızdan eksik etme.”

Dini Değerler Serisi/Kul Hakkını Gözetmek

DİB Yayınları

SORULAR

1. Tüccar akçeyi müşteriye neden iade ediyor?
2. Tüccar siz olsaydınız aynı şekilde davranır mıydınız?
3. Hakkaniyete uygun bir davranış örneği veriniz.

<https://www.youtube.com/watch?v=cYdPu0PnHOs>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Değerler Takımı 5. Bölüm Adalet

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 9 Dakika 22 Saniye

Konu: Adalet

<https://www.youtube.com/watch?v=kr4yTJHZ7Ro>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Adalet-Mesele 5.Bölüm

Hedef Kitle: Temel Eğitim-Ortaöğretim

Süre: 7 Dakika 14 saniye

Konu: Adalet

MESAJINI GÜÇLENDİR

Ayet ve Hadisler

"Allah adaleti, ihsanı, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor."

Nahl, 16/90

Ey iman edenler! Kendinizin veya anne babanızın ve akrabanızın aleyhine bile olsa adaleti ayakta tutun, Allah için şahitlik eden kimseler olun. (İnsanlar) zengin olsunlar, yoksul olsunlar Allah onlara sizden daha yakındır...

Nisâ, 4/135

"Her hak sahibine hakkını ver."

Buhârî, Savm, 51

"(Herhangi bir konuda) hakemlik yaptığınız zaman adil olun."

Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, VI, 40-41

Özlü Sözler

Devleti adalet, adaleti ahlak ayakta tutar.
Sezai Karakoç

En mükemmel adalet vicdandır.
Victor Hugo

Esma'ül Hüsnâ

EL-ADL (cc)

- Çok adaletli.
- Kâinatı düzen, denge ve ahenk içinde var eden.
- Her yaptığı yerli yerinde olan.

EL-ADL İSMİ HAYATIMA NASIL YANSIR?

- Eğitici, öğrencilere Esmâü'l-Hüsnâ'nın açıklamasını yapar.
- Öğrencilere "Allah'ın güzel isimlerinden olan El-Adl ismini hayatımıza nasıl yansıtabiliriz?" sorunu sorar.
- Cevaplar alındıktan sonra eğitici, yukarıda verilen açıklamaları öğrencilerle paylaşır.

4.HAFTA ETKİNLİK HAVUZU: ÖZGÜRLÜK

AKTİF ÖĞRENME

1. Etkinlik

Etkinlik : Merhaba Dünya

Hedef Kitle : Ortaöğretim

Amaç : Ülke bağımsızlığının ve özgürlüğünün önemini anlamak.

- Eğitici, etkinliğe başlamadan önce ülke bağımsızlığının öneminden bahseder. Filistin sorununa dikkat çeker. Filistinli bir çocuk olan Muayyed'in mektubunu öğrencilerine okur.
- Eğitici, öğrencilerden özgürlük ve Filistin'de yaşananlar konusunda düşüncelerini paylaşmalarını ister.

Merhaba Dünya!

Ben Muayyed

Filistinli bir çocuğum.

Kimileri için bir önemim yokken kimileri için bir gönül yarasıyım. Ama dili, dini ve rengi ne olursa olsun hepimizin ortak yaşadığı bir dünya üzerinde çocukluğu da özgürlüğü gibi elinden alınan biri olarak sizlere duygularımı iletmek istiyorum.

Biz, ülke olarak yıllardır özgürlüğümüzün mücadelesini veriyoruz. Bu yüzden burada çocuk olmak biraz farklı... Evlerimiz, okullarımız, hastanelerimiz ve neredeyse tüm yaşam alanlarımız bombalandı, yakıldı, binlerce insan öldü.

Bunların hepsi biz çocukların gözleri önünde yaşandı. Çocuk olarak oyun oynamak istediğim parkı

yok ettiler önce, yine de çocuk yanımda özgürdü ve yıkıntılar arasında kendime bir oyun alanı oluşturdum. Sonra da sevdiklerimi, yaşam alanlarımı bir bir aldılar benden. Anladım ki özgürlük, bir ülkenin bağımsızlığı tüm dünya üzerindeki insanların saygı duyması gereken en önemli konuydu. Ben de bomba sesleri ile değil huzurla uyanmak istiyordum. Sokaklarda savaşın değil barışın kokusunu duymak istiyordum. Yıkıntılarda değil oyun parkında oynamak istiyordum. Uzun zamandan beri hasretim özgürlüğüme...

Ailemi kaybettim ama özgürlüğümü kaybetmek istemiyordum.

Özgür ve huzurlu bir dünyada yaşamak isteyen tüm çocuklar adına...

Etkinlik, öğrencilerin ülke bağımsızlığı ve özgürlüğünün değerini bilmelerini sağlar.

2. Etkinlik

Etkinlik : Vatanın Bağımsızlığı

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Görsel okuma aracılığıyla vatanın bağımsızlık ve özgürlüğünü anlatmak.

- Eğitici, Millî Mücadele (Çanakkale, Büyük Taarruz vb. Savaşları) ve 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'nü anlatan görselleri öğrencilere sırayla gösterir.
- Öğrencilerin her bir görselle ilgili duygu ve düşüncelerini sorarak etkileşimi başlatır. Eğitici isterse aşağıdaki soru örneklerinden faydalanabilir.
  - ✧ Bu görsellerde hangi olaylar anlatılmaktadır?
  - ✧ Çanakkale zaferi ile ilgili neler biliyorsunuz?
  - ✧ Görsellerin ortak noktaları nelerdir?

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 1: https://duzce.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_07/14153334_IMG_20210714_153041.jpg (Erişim tarihi 22.10.2024)

Görsel 2: https://kirikkale.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/02034109_vatanseverlik.pdf (Erişim tarihi 22.10.2024)

Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

Necmettin Halil Onan

Görsel 3

- Eğitici, Millî Mücadele (Çanakkale, Büyük Taarruz vb. Savaşları) ve 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'nün anlam ve önemini anlatan konuşmasını tamamladıktan sonra öğrencilerin bu konulardan hareketle duygu ve düşüncelerini ifade eden bir mektup yazmasını sağlar.
- Yazılan mektuplar okunduktan sonra oy birliği ile seçilecek en güzel mektuplar panoda sergilenir.
- Eğitici isterse yapılacak ön hazırlıkla mektup yazma yarışması şeklinde etkinliği uygulayabilir.

3. Etkinlik

Etkinlik : Akrostişini Bestele

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Özgürlük ve özgürlüğün sınırları üzerine düşünmek.

- Eğitici, özgürlük kavramını açıklar.
- Öğrencilerden özgürlük ile ilgili kendi düşüncelerini paylaşmalarını ister.
- Eğitici, öğrencilere özgürlük kavramının toplumsal hayata nasıl yansıtılabileceğini açıklar.
- Öğrencilerden özgürlük kelimesi ile akrostiş yazmalarını ister ve öğrencilerin şiirlerini besteleyebileceğini söyler.
- Eğitici, öğrencilerden akrostişlerini paylaşmasını ister.

Bu etkinlikte öğrenciler, özgürlüğün hayata nasıl yansıtılabileceğini kavrarlar.

Akrostiş Örneği:

Özgürüz ama nereye kadar?

Zulümden uzak dur verme zarar!

Güzel bakan güzel görür.

Üzersen başkasını gönlün üzülür.

Rotamızdır hak ve doğruluk.

Lütuftur herkes için özgürlük.

Üretken ol daima...

Kararlı dur, iradeni kullan iyiden yana!

4. Etkinlik

Etkinlik : Münazara

Hedef Kitle : Ortaöğretim

Amaç : Öğrencilerin eleştirel düşünme, fikir ifade etme becerilerini geliştirirken özgürlük kavramını tüm boyutlarıyla öğrenmelerini sağlamaktır.

- Eğitici, daha önceden tarihini ve konusunu belirlediği münazara etkinliği için eğitim ortamını uygun hale getirir.
- “Özgürlük sınırlı mıdır sınırsız mıdır?” konulu münazarayı başlatır.
- Konusunu en iyi savunan grup münazaranın birincisi olacaktır.

Etkinlik, öğrencilerde özgürlük konusunda farkındalık kazanmalarını sağlar.

5. Etkinlik

Etkinlik : Hakem Oyunu

Hedef Kitle : Temel Eğitim

Amaç : Hangi toplumsal davranışların özgürlüğümüzü ihlal edip etmediğini öğrenir.

- Eğitici, doğru ve yanlış davranışların yazılı olduğu kağıtların bulunduğu fanusu masaya bırakır.
- Her öğrenciye bir kırmızı bir yeşil kart dağıtır.
- Masada bulunan fanustan bir kâğıt çeker ve içinde yazılı olan davranışı yüksek sesle okur.
- Başkasının özgürlüğünü kısıtlayan bir davranış ise kırmızı, değilse yeşil kartı gösterirler.
- Eğitici aşağıdakine benzer davranışlar belirleyebilir:
  - ✧ Kırmızı ışıktaki geçmek
  - ✧ Kütüphane kısık sesli konuşmak

- ✧ Yüksek sesle müzik dinlemek
- ✧ Kantin sırasında öne geçmek
- ✧ Engelli araç park yerine engelli araçları dışında park yapmamak

Etkinlik, öğrencilerin başkasının özgürlüğünü kısıtlamadan nasıl davranması gerektiğini öğretir.

6. Etkinlik

Etkinlik : Bil Bakalım!

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Özgürlük değerinin kişiye tanımladığı hak ve sınırlılıkları anlamak.

- Eğitici, etkinlik öncesinde öğrencilerin her birine aşağıda sıralanan temel hak ve hürriyetlerle ilgili kısa açıklamalar yapar.
  - ✧ Yaşama Hakkı
  - ✧ Kişi Dokunulmazlığı
  - ✧ Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması
  - ✧ Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti
  - ✧ Din ve Vicdan Hürriyeti
  - ✧ Mülkiyet Hakkı
  - ✧ Hak Arama Hürriyeti
  - ✧ Ailenin Korunması
  - ✧ Eğitim ve Öğrenim Hakkı
  - ✧ Çalışma Hakkı
- Eğitici, öğrencileri sayılarına göre ikişer ya da üçer kişilik gruplara ayırır.
- Eğitici, öğrencilerden sıralanan her bir kişisel hakkın yazılı olduğu renkli fon kartonu hazırlamalarını ister.
- Öğrencilerden okuduğu soruların cevabı olan hakkın yazılı olduğu fon kartonunu kaldırmalarını isteyeceğini söyleyerek etkinliği başlatır.
- Gruplarda okunan sorulara en çok doğru cevabı veren grup oyunun galibi olur.
  - ⊙ En temel haktır ve diğer bütün hakların kullanılması bu hakkın varlığına bağlıdır, bu hak nedir? (Yaşama Hakkı)
  - ⊙ Bir insanın rızası olmadan üzerinde bilimsel araştırma ve deney yapmak yani vücut bütünlüğüne dokunmak hangi hakkın ihlalidir? (Kişi Dokunulmazlığı Hakkı)
  - ⊙ Bir insanın fotoğraf, video ve ses kaydını ya da kişiye ait bilgileri izni olmaksızın başkalarıyla paylaşmak hangi hakkın ihlalidir? (Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması Hakkı)
  - ⊙ Bir insanın yurt içi ve dışı seyahati yapabilmesi hangi hak kapsamındadır? (Yerleşme ve Se-

yahat Hürriyeti)

- Bir insanın kendi dinini öğrenmesi; istediği mekânda ibadetini bireysel ya da topluca yapabilmesi hangi hakkın kullanımı kapsamındadır? (Din ve Vicdan Hürriyeti)
- Ekonomik durumu çok iyi olan bir insanın gelirinden bir kısmını ihtiyaç sahipleri için kullanması hangi hakkın kullanımı kapsamındadır? (Mülkiyet Hakkı)
- Herhangi bir hakkı ihlal edilen bir insanın şikâyetçi olabilmesi veya dava açabilmesi hangi hakkın kullanımı kapsamındadır? (Hak Arama Hürriyeti)
- Aile kurumuna saygı duyulması ve ailenin bütünlüğü hangi hakkın kullanımı kapsamındadır? (Ailenin Korunması)
- Hiçbir ayırım yapılmaksızın eğitim öğretimden yararlanmak hangi hakkın kullanımı kapsamındadır? (Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi)
- Bir insanın istediği alanda çalışması, emeğinin karşılığında ücretini alması, belirli saatlerde dinlenebilmesi hangi hakkın kullanımı kapsamındadır? (Çalışma Hakkı)

7. Etkinlik

Etkinlik : Özgürlük Mektupları

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Özgürlük kavramını anlamak ve düşüncelerini ifade etmek.

- Eğitici, öğrencilerden özgürlük kavramı ile ilgili bir süre düşünmelerini ve "özgürlük" kelimesi ile ilgili akıllarına gelenleri bir kâğıda yazmalarını ister. Daha sonra özgürlüğün bireyler için ne anlama geldiği hakkında grup etkileşimini başlatır.
- Öğrenciler özgürlük kavramını anladıktan sonra eğitici, öğrencilerden tarihî bir kahramana özgürlük konulu bir mektup yazmalarını ister.
- Öğrenciler, yazdıkları mektupları sınıfla paylaşarak duygularını ve düşüncelerini anlatma fırsatı bulur.

Etkinlik, öğrencilerin özgürlük temasını derinlemesine düşünmelerini ve kişisel deneyimlerini paylaşmalarını sağlayacaktır.

8. Etkinlik

Etkinlik : Bir Dilim Özgürlük

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Amaç : Görsel okuma aracılığıyla kendi özgürlüğünü başkalarının özgürlüklerini sınırlandırmadan yaşamının önemini anlatmak.

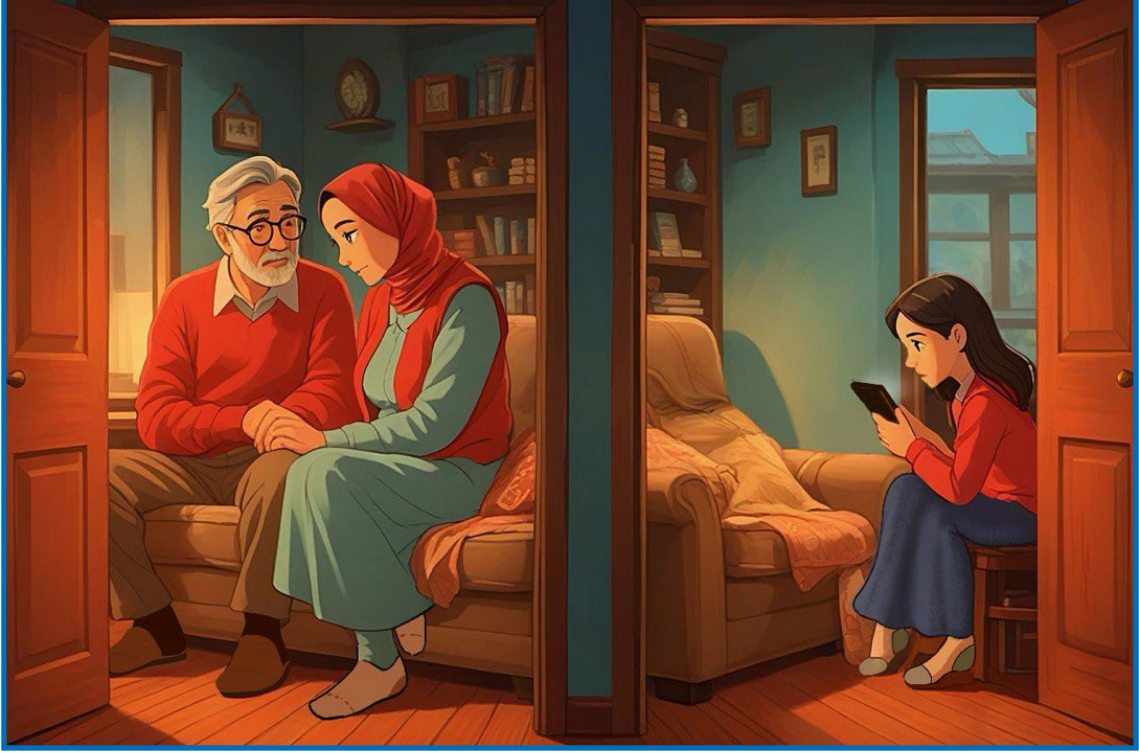
Eğitici pasta görselini öğrencilere göstererek öğrencilere aşağıdaki soruları yöneltir:

- Bu görseli yorumlamanızı istesem neler söylemek istersiniz?
- Pastanın kesilen dilimi diğer dilimlerle eşit büyüklükte midir?
- Kesilen dilimi alan kişinin haksızlık yaptığı söylenebilir mi?
- Pasta diliminin görseldeki gibi alınması başkalarının kendi dilimlerini almasını zorlaştırmakta mıdır?
- Görsele bakılarak özgürlüğün sınırları ile ilgili neler söylenebilir?

Hikâye Adı : Bir Kere Daha Düşün

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Ebrar çok yorgundu. Yorgunluktan bir türlü uyanamıyordu. Güneş gözlerinin içine gülüyordu. Doğrudu. Heyecanla masasındaki telefonuna sarıldı. İçinde arkadaşlarının komik resimleri vardı. Akşam onların haberi olmadan çekmişti. Resimleri okuldaki tüm arkadaşlarına internet üzerinden gönderecekti. Dedesi, annesi ve babası yan odada annesini üzen komşunun yaptıkları hakkında sohbet ediyorlardı. Dedesi İbrahim Efendi bilge bir insandı. Ebrar'ın annesine:

— Kızım, komşun farkında olmadan bir hata yapmış. Bu hatayı yaymak daha büyük bir hata, bunu sakın kimseye anlatma. İnsanlar hata yapabilir. Senin yaptığın hataları başkalarına anlatsalar sen memnun olur musun?

Bu konuşmalara kulak misafiri olan Ebrar irkildi, telefonuna baktı ve resimleri arkadaşlarıyla internette paylaşmadan önce bir kez daha düşündü. “Bu resimler benim olsa ve arkadaşım bunları yaysa ben memnun olur muyum? Bu resimleri, kendi aramızda ve samimi bir ortamda çekmiştik. Geçenlerde Osman, Ali'nin attığı e-postayı tüm arkadaşlarıyla paylaştığı için Ali utancından ağlamıştı. Ali çok üzülmüştü ve Osman'a uzun süre küsmüştü. Bu resimleri paylaşmamalıyım. Yoksa arkadaşarımla aram bozulur.”

İçinden bir ses hâlâ “Hepsini gönder. Okulda biraz gülersiniz. Ne var bunda!.. Sonuçta bir şaka!” diyordu.

Ebrar, birden internetin ne kadar gerçek olduğunu fark etti. Herkes unutuyordu, affediyordu ancak internet unutmuyordu, her şeyi kaydediyordu. Şimdi bu resimleri paylaştıysa hemen onu da kaydedecekti. Kimin gönderdiği anlaşılacaktı. Arkadaşları rahatsız olacaktı. Ebrar fotoğrafları paylaşmak konusunda özgür olduğunu zannederken asıl özgürlüğün bir başkasının özgürlük alanına zarar ver-

memek olduğunu anlamış oldu.

Ebrar doğruyu ve iyi olanı tercih etti. Resimlere son kez baktı ve gülümseyerek "Sizi siliyorum." diye mırıldandı.

Telefonundaki resimler silinmişti. Yaşananlar anılarda kalmıştı artık. Şimdi daha huzurluydu.

(Düzenlenmiştir)

Diyanet Çocuk Dergisi Sayı: 399 Ekim 2013

SORULAR

1. Ebrar'ı hata yapmaktan vazgeçiren neydi?
2. Bir arkadaşınız fotoğraflarınızı izniniz olmadan sosyal medyada paylaşırdı ne hissederdiniz?
3. Sosyal medyayı kullanırken nelere dikkat etmeliyiz?

Hikâye Adı : Özgürlüğün Dört Yolu

Hedef Kitle : Temel Eğitim-Ortaöğretim

Ezgi, uykulu gözlerle yatağından doğrulurken sabahın ilk ışıkları pencereden odasına süzülüyordu. Dışarıda yaprakları savuran rüzgâr, bir sonbahar gününün serinliğini odasına dolduruyordu. Lise son sınıftaydı Ezgi ama bu yıl diğerlerinden farklıydı. İçinde bir huzursuzluk vardı, sanki hayat beklediği yönde gitmiyordu. Özgür olduğunu biliyordu ama gerçekten özgür müydü? Kafasında bu düşüncelerle dalgın dalgın okulun yolunu tuttu.

İlk dersi edebiyattı. Edebiyat öğretmeni Mehmet Bey sınıfa girer girmez tahtaya büyük harflerle "ÖZ-GÜRLÜK" yazdı ve öğrencilere dönerek: "Bugün özgürlüğü konuşacağız." Biraz duraksadıktan sonra "Ama sadece kendiniz için değil, herkes için." dedi.

Ezgi başını hafifçe eğdi, gözlerini yere dikti. "Herkes için mi?" diye düşündü. Özgürlük, herkesin ol-

malı mıydı? Kendi hayatını düşünmeye başladı. Evde, okulda, sokakta en önemlisi arkadaşlarıyla olduğu anlarda. Hep bir düzen, hep bir sınır... Belki özgürlük, bu sınırların içinde bir şeydi.

Mehmet Bey devam etti: "Sizce özgürlük istediğinizi yapmak mıdır?" Sınıftan birkaç kişi el kaldırdı. Emir, "Tabii ki öğretmenim. Kimse karışmayacak, istediğimiz gibi yaşayacağız."

Mehmet Bey bir an sustu, sonra yavaşça başını salladı. "Evet, böyle düşünmek mümkün. Ama ya başkaları? Onların hakları, onların sınırları? Özgürlüğünüz başka birinin hakkına müdahale ederse bu hâlâ özgürlük olur mu?"

Ezgi bu soruyu daha önce hiç böyle düşünmemişti. Özgürlük dediğin, sadece kendi istediğin gibi yaşamak değil miydi? Ama ya annesi ve babası? Onların da istekleri, hayalleri vardı. Ya arkadaşları? En önemli konu buydu sanırım. Okulda birbirine karışan hayatlar... Özgürlük herkes için miydi, yoksa sadece bir kişi için mi?

Mehmet Bey, tahtaya yaklaştı ve büyük bir daire çizdi. Dairenin ortasına yine o kelimeyi yazdı: "ÖZ-GÜRLÜK". Sonra dairenin dört köşesine dört kelime ekledi: saygı, adalet, sorumluluk ve empati. "Özgürlük bu dört değer etrafında şekillenir. Tek başına bir anlam taşımaz. Eğer saygı duymazsanız, adalet gözetmezseniz, sorumluluk almazsanız ve empati kurmazsanız özgürlüğünüz başkalarının esareti olabilir."

Sınıf sessizdi. Ezgi, pencereden dışarı baktı. Ağaçların yaprakları dökülüyordu, her biri rüzgârda savrulup farklı yönlerde uçuyordu. Ama her biri yine de bir dengeyle yere düşüyordu. Hayat da böyleydi belki. Herkes kendi yolunda savruluyordu ama bir düzen içinde, bir sorumlulukla. Özgürlüğün sadece istediğini yapmak olmadığını fark etti. Belki de özgürlük, kendi yolunu bulurken başkalarının yollarına saygı duymaktı.

Dersin sonunda Mehmet Bey, öğrencilerden bir hikâye yazmalarını istedi. "Özgürlüğü bu dört değerle nasıl birleştirirsiniz, bunu düşünün." dedi. Ezgi elindeki kaleme baktı. Kafasındaki düşünceler karışık ama bir o kadar da berraklaşmaya başlamıştı. Sonunda yazmaya başladı: "Bir insanın özgürlüğü, başkasının sınırlarına saygı göstermeden eksik kalır. Çünkü gerçek özgürlük, başkalarının varlığına zarar vermeden kendi yolunu bulmaktır." Kâğıda bu cümleyi yazarken içindeki düğüm çözülmeye başlamıştı. Artık biliyordu ki özgürlük, sadece kendi içinde değil, başkalarına gösterdiği saygı ve sorumlulukla anlam kazanan bir yolculuktu.

Azize DURMAZ

SORULAR

1. Hayatta bazı sınırların olması özgürlüğümüzü kısıtlar mı? Neden?
2. Bazı sınırların olması bize ve toplumsal hayata nasıl yansır?
3. Hikâyeden sizin çıkardığınız sonuç nedir?

DİJİTAL İÇERİK

<https://www.youtube.com/watch?v=VP8Xrx2OoHw&t=23s>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Din, Özgürlüğümü Kısıtlar mı? | Bi' Şey Sorabilir miyim?

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 8 dakika 8 saniye

Konu: Özgürlük

<https://www.youtube.com/watch?v=BDdcOAoSk10>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Özgürlük - Recep Demirkaynak ile 5 Dakika 28.Bölüm

Hedef Kitle: Ortaöğretim

Süre: 5 Dakika 45 Saniye

Konu: Özgürlük

<https://www.youtube.com/watch?v=OOCVnlazS3E>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Kanayan Yaramız Filistin - Diyanet TV

Hedef Kitle: Ortaöğretim

Süre: 4 Dakika 20 Saniye

Konu: Özgürlük

MESAJINI GÜÇLENDİR

Ayet ve Hadisler

“İşte bu (Kur’an-ı Kerim) bir öğüttür. Dileyen, Rabbine ulaştıran bir yol tutar.”

İnsan, 76/29

“Gaybın anahtarları Allah’ın yanındadır; onları O’ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; O’nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez. O, yerin karanlıkları içindeki tek bir taneyi dahi bilir.”

En’âm, 6/59

“Mümin bal arısı gibidir. Temiz olanı yer, temiz olanı (balı) üretir, bir çiçeğe konduğunda onu kırıp bozmaz.”

İbn Hanbel, II, 199

“Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeylerden uzak durması, iyi bir Müslüman olduğunu gösterir.”

Muvatta’, Hüsnü’l-hulk, 1

Özlü Sözler

Ben gerçeğin peşindeyim, kimin söylediği önemli değil. Ben adaletin peşindeyim, kim için veya kime karşı olduğu önemli değil.

Malcolm X

İstediğini söyleyen, istemediğini ıstır.

Atasözü

Esma’ül Hüsnâ

EL-HABÎR (cc)

- Her şeyden haberdar olan.
- Kendisinden bir şey saklanamayan.
- Duyularla algılanamayan gizli hususları bilen.

EL-HABİR (cc) İSMİ HAYATIMA NASIL YANSIR?

- Eğitici, öğrencilere Esmâü'l-Hüsnâ'nın açıklamasını yapar.
- Öğrencilere "Allah'ın güzel isimlerinden olan El-Habir ismini hayatımıza nasıl yansıtabiliriz?" sorusunu sorar.
- Cevaplar alındıktan sonra eğitici, yukarıda verilen açıklamaları öğrencilerle paylaşır.

VELİ ETKİNLİĞİ

Etkinlik : Fidan Dikme Etkinliği

Hedef Kitle : Aile Bireyleri

Amaç : Doğa ve çevre bilinci oluşturmak ve ağaç dikmenin önemini kavramak.

Eğitici, öğrencilerden gelen talep doğrultusunda bölgesinde bulunan Orman İşletme Müdürlüğü ile işbirliği yaparak fidan temin eder.

- Aile bireyleri, orman işletme müdürlüklerinin etkinliklerine ailece katılırlar.
- Temin edilen fidanları mahallelerinde bulunan park, cami bahçelerine ve imkânlar dâhilinde kendi bahçelerine dikerler.
- “Biraz sonra kıyametin kopacağını bilseniz bile elinizdeki fidanı dikiin.” hadisi şerifi üzerine ağaç dikmenin önemi konusunda sohbet edilir.

VELİ DİJİTAL İÇERİK

<https://www.youtube.com/watch?v=QcVVzLn-Ds0>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Adalet-Değer ve İnsan 5.Bölüm

Hedef Kitle: Veli

Süre: 26 Dakika 21 Saniye

Konu: Adalet

<https://www.youtube.com/watch?v=hVaG5XHauEI>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: "Sorumluluk, Özgürlük, İrade" kavramlarının yeni nesle eğitim ve öğretimi
- Prof. Dr. Hülya Alper

Hedef Kitle: Veli

Süre: 3 Dakika 30 Saniye

Konu: Özgürlük

<https://www.youtube.com/watch?v=tNo3MBKeHxA&t=16s>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: VELİ VİZYON - Ailem 3.Bölüm: Doğru Bilgiye Ulaşmak

Hedef Kitle: Veli

Süre: 12 Dakika 32 Saniye

Konu: Dürüstlük

Değerli Velimiz,

ÇEDES Projesi kapsamında bu ayki değerlerimiz; dürüstlük, adalet ve özgürlük...

Dürüstlük, insanın doğruluktan yana olması, güvenilir ve şeffaf bir kişilik sergilemesidir. Vicdan ise, kişinin niyet ve davranışlarını, ahlaki değerleri temel alarak değerlendirdiği, doğruyla yanlış ayırt ettiği bir içsel mekanizmadır. Adalet, insanların haklarını gözetmek, her bireyin hakkını eşit biçimde korumak ve adil davranmaktır. Özgürlük ise, kişinin başkalarının haklarına saygı duyarak kendi iradesiyle karar verebilmesi ve eylemde bulunabilmesidir. Vicdan sahibi bir insan, her koşulda doğru, dürüst ve adil olmaya çalışır; verdiği kararlarda ise adalet ve özgürlük kavramlarını dengede tutar.

Hak ve özgürlükler, tüm insanların doğuştan sahip olduğu, devredilemez ve vazgeçilmez birer mirastır. Bireyin özgürlüğü, başkalarının hak ve özgürlüklerine zarar vermeden kendi iradesi doğrultusunda yaşayabilmesini ifade eder. Bu temel hakların korunması ve adaletin sağlanması, bireyde başlayan doğruluğun topluma yayılmasıyla mümkün olacaktır.

Aile, çocukların adalet, dürüstlük ve özgürlük gibi değerleri öğrendikleri ilk yerdir. Çocuklar, anne ve babalarından dürüstlüğü, adil olmayı ve özgürlüğün sorumluluk gerektiren bir hak olduğunu öğrenmelidir. Ailede başlayan bu değerler eğitimi, toplumsal barışın ve düzenin temelini oluşturur.

Adalet, dürüstlük ve özgürlüğü sınırlarıyla benimseyen bir nesil, çevresine karşı da aynı değerlerle yaklaşacak, böylelikle toplumsal düzen ve barış daha kolay sağlanacak, herkesin hak ve özgürlükleri korunacaktır.

Bizler de Değerler Kulübü olarak ÇEDES Projesi kapsamında, "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol." (Hucurat, 112.) ayeti aşığında adalet, dürüstlük ve özgürlük konularında öğrencilerimizin farkındalığını ve bilgi düzeyini arttırmak ve bu değerleri içselleştirerek hayatlarına katmak konusunda destek olmak istiyoruz.

Hedeflerimize ulaşmada siz değerli velilerimizin destekleri bizim için çok önemlidir. Bu nedenle yapacağımız etkinlikler süresince sizlerin de bize destek olacağına inanıyoruz. Özellikle kaynaşma, duygu, düşünce ve fikir paylaşımı amacıyla yapacağımız "Veli Buluşmaları" etkinliğinde sizleri de aramızda görmek, bizler için mutluluk verici olacaktır.

Kazanımlara ulaştırmada yapacağımız etkinliklerin etkili ve kalıcı olabilmesi için,

Bu ay yapmayı planladığımız etkinliklerin etkili ve kalıcı olabilmesi için;

- ✓ Çocuğunuzla kulüp faaliyetlerinde yapılan etkinlikler hakkında sohbet etmenizi,
- ✓ Çocuklarınızla iletişiminizde olumlu söz ve eylemlere yer vermenizi,
- ✓ Kazanımları destekleyici anılarınızı,
- ✓ Değerlerin aktarımının sağlanabileceği ortamlarda çocuğunuzla birlikte daha çok bulunmanızı,
- ✓ Çocuğunuzun olumlu davranışlarını takdir etmenizi,
- ✓ Eğitici tarafından çocuğunuza verilen görevlerde onu destekleyici olmanızı,
- ✓ Söz, tutum ve davranışlarınızla çocuğunuza örnek olmanızı önemsiyor vereceğiniz destek için teşekkür ediyoruz.

MEBDinOğretimiTV

ÇEDES TÜRKİYE

cedesturkiye

cedes.meb.gov.tr
dinogretimi.meb.gov.tr

PUSULA

Çevre ve Değerlerde

ÇEDES Projesi Aylık Eğitici Kılavuzu-Kasım 2024

Dürüstlük-Adalet-Özgürlük

ISBN: 978-975-11-8266-1

ÇEDES

*Çevreme Duyarlıyım
Değerlerime Sahip Çıkıyorum*

Millî Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
Emniyet Mahallesi Gazeteci Yazar Muammer Yaşar Cad.
MEB Beşevler Kampüsü F Blok 06560
Yenimahalle/Ankara